

Katynka z Heilbronnu
neboli
Zkouška ohněm
Velká dějepisná
rytířská hra

Heute Samstag den 17 März 1810.
wird in dem k. k. pr. Schauspielhaus an der Wien
gegeben:

Zum ersten Mal:

Das Rätchen von Heilbronn.

Ein Schauspiel in fünf Aufzügen.

Von Heinrich von Kleist.

Personen:

Der Herzog von Schwaben	—	Er Witter,
Friedrich Witter, Graf von Strahl	—	Er. Gräner;
Helena, seine Mutter	—	Mad. Kotze,
Eleonore,) ihre Gesells.	—	Mad. Spiel.
Philippin,) Hofbedanten	—	Mad. Segatta.
Nitter-Flammberg, sein Vasall	—	Er. Frey.
Gottschalk, sein Knecht	—	Er. Ecker.
Kunigunde, Freistau von Thurnbach	—	Mad. Verlaist.
Rosalie, ihre Kammerjose	—	Mad. Grünwald.
Edebold Friedeborn, Bürger aus Heilbronn	—	Er. Scholl.
Rätchen, seine Tochter	—	Mad. Hedell.
Maximilian, Erzgraf von Freiburg	—	Er. Schmidtmann.
Georg von Waldstätten, sein Freund	—	Er. Kees.
Nitter Schauer mann, sein Vasall	—	Er. Leeb.
Der Rhelngraf vom Steln	—	Er. Demmer.
Friedrich von Herrnsdorf) seine	—	Er. Kerenl.
Einharde von der Wart) Freunde	—	Er. Nry.
Graf Otto von der Flüge, Richter des	—	Er. Stohmann.
heimlichen Gerichts	—	Er. Segatta.
Ein Köhler	—	Er. Ecker.
Ein Köhlerjunge	—	Er. Heimböck.
Ein Diener	—	Er. Stelnbauer.
Ein Wächter	—	Er. Stelnbauer.

Beifüger des heimlichen Gerichts Ritter, Trabanten.
Pagen. Reifge. Häfcher. Bediente. Boten und Volk.
Die Handlung spielt in Schwaben.

Der Anfang ist um halb 7 Uhr.

OSOBY císař
 Gebhart, arcibiskup wormský
 Bedřich Veter, hrabě z Hvězdy
 hraběnka Helena, jeho matka
 Eleonora, její neter
 rytíř Ohnivec, hraběcí vazal
 Božina, jeho zbrojnoš
 Brigita, hospodyně na hraběcím hradě
 Kunhuta z Klániště
 Rozálie, její komorná
 Sibyla, její macecha
 Božetěh Studáník, heilbronnský zbrojír
 Katynka, jeho dcera
 Bohuš Studáník, její ženich
 Maxmilián, purkrabí freiburský
 Jiří z Hvozdoва, jeho přítel
 rytíř Pozora — jeho vazalové
 rytíř Brousek —
 Rýnský hrabě z Kamene, snoubenec
 Kunhutin
 Bedřich z Pánovic — jeho přátelé
 Mečita ze Stráže —
 hrabě Otto ze Skály — císařští radové
 Václav z Nocovan — a přísedící tajného
 Jan z Medvědic — soudu
 Jakub Smola, hospodský
 tři páni z Klániště
 pratety Kunhutiny
 uhlířský mládenec
 ponocný
 rytíři
 herold, dva uhlíři,
 sluhové, poslové,
 biřici, zbrojnoši,
 lid

PRVNÍ DĚJSTVÍ

DĚJSTĚ: PODZEMNÍ SLUJ,
 OSVĚTLENÁ LUCERNOU,
 NA STĚNÁCH ZNAKY FÉMOVÉHO SOUDU

[*]

PRVNÍ VÝSTUP

Hrabě Otto ze Skály jako předseda, Václav z Nocovan a Jan z Medvědic jako přísedící, další hrabata, rytíři a pánové, vesměs zahalení do kápí, biřici s pochodněmi atd. — Božetěh Studáník, měšťan heilbronnský, jako žalobce a hrabě Veter z Hvězdy jako obžalovaný stojí před zábradlím.

HRABĚ

OTTO *povstane*

My, sudí tajného a váženého soudu, jako svěští biřicové Hospodinovi a heroldové okřídlených šiků, spravovaných v nadoblačných výších rukou Páně, putujeme po stopách zlých skutků item zločinů, co zalézají do hlubiny lidských srdcí jako mloci do děr, mimo dosah světské spravedlnosti, stran jejich působení bezmocné. A proto se tě ptáme, Božetěhu Studáníku, chvalně známý zbrojír a měšťanosto heilbronnský: jsi připraven vznést svojí obžalobu? Neboť obžalovaný, pan hrabě Veter z Hvězdy, přišel, ano, uposlechl první výzvy svaté fémy, ohlášené trojí ranou heroldova meče do bran hraběcího hradu, dostavil se na tvé přání a chce vědět, proč!

[*]

10*)

Usedne.

BOŽETĚH
 STUDÁNÍK

Pánové vznešení, tajemství plní a posvátní,

*) Číslováno podle vydání DTV,
 Mnichov 1969 (editor H. Sembdner)

ano, já žaluji tohoto šlechtice, nicméně věřte, že kdyby si u mě dal vykovat brnění z po-
černé oceli, pobité zlatými pláty i kroužky
a přezkami, anebo dokonce stříbrné od hla-
vy k patě, a nakonec na moje vyzvání:
Zaplať mi, pane! by opáčil: Tobě já, zbrojří,
ani groš nedlužím! anebo kdyby mě před
soudem jako had jedovým jazykem u naší
vrchnosti zostouzel nebo mě za noci přepadl
v lese a ukládal o život mečem a dýkou, ne,
s pomocí boží vím jistě, že před vás bych hra-
běte nepohnal. Strpěl jsem za třiapadesát
krušných let života nejedno bezpráví, ne-
dbám už na jeho ostny, má duše, mé city
jsou pokryté krunýřem; ostatním vyrábím
pancéře proti všem bodnutím, dokonce ko-
máří, sebe však chráním i před štíry to-
liko slovíčkem Táhni! a nechám je s poko-
jem. Nicméně Bedřich, pán s hraběcím
přídomkem z Hvězdy, mi zneuctil dítě, mou
Katynku! Proto k vám, pozemským biřicům
božím, dnes přicházím s žádostí, abyste vi-
níka vydali železným šikům, co vartují na
prahu pekla a mávají ohnivě rudými kopí-
mi! Žaluji hraběte pro zločin odporné ma-
gie, pro temná kejklářství noci a pro černé
pekelné polky!

HRABĚ

OTTO

Mistře Božetěhu z Heilbronn, važ dobře
každé slovo! Pravil jsi, že hrabě z Hvězdy,
chvalně známý v každém ohledu, je svůdce,
který zneuctil tvou dceru. Neviníš ho z kou-
zelnictví doufám pouze proto, že se dívka
kvůli němu odvrátila od tebe jen srdcem?
Že si získal děvče, plné obrazotvornosti,
prostou otázkou: Kdo jste, má panno, nebo
jenom zablýsknutím červenavých tváří, skry-

tých pod hledím, a třeba jakýmkoli jiným
frakumštýřstvím, ovšem za plného poledne,
jak bývá zvykem o jarmarcích!

Božetěh Pravda, ctní pánové, nikdy jsem rytíře ne-
spatřil za noci v bažinách, při břehu, upro-
střed rákosí anebo na jiných místech, kam
nevkročí živáček, obcovat s rojem zlých blu-
diček, natožpak na horském útesu kouzelnou
hůlkou brát míru všem okrskům vzduchu,
jež pouhýma očima nevnímáš, anebo v pod-
zemních slujích, kam nevnikne paprsek, kře-
sat své čarovné formulky pošeptmo z pra-
chu. Ba ani jsem nespatrił satana, třebas
je popravdě skutečným spřežencem tohoto
pána, ne, nestál mu po boku v čele hor! s pa-
ráty, rohy a ohony, které znám z oltářních
obrazů v heilbronnském chrámě. A pokud
mě necháte domluvit, myslím, až vypovím,
třeba i prostými slovy, co všechno se stalo,
svou řečí vás nakonec přiměji k tomu, že bu-
dete prchat a od brány volat: nás, lidí, je
třináct a čtrnáctý v počtu je ďábel! a na tři
sta kroků se v doubravě okolo jeskyně začer-
ná vašimi klobouky s péry a kabátci z dykyty! [*]

HRABĚ

OTTO Tedy promluv, rozhněvaný starče!

Božetěh Nejprve, pánové, vězte, že o Velké noci mé
Katynce bylo už patnáct let. Těší se zdraví
jak ducha, tak těla a dosud se podobá první-
mu člověku světa. Je jako to děťátko, roz-
kvetlé v pustině k radosti Páně, a nejinak
vstoupila do mého života: v poklidu svatého
večera jako dým hořící myrty a jalovce. Sotva
si můžete představit stvoření něžnější, sladší
a milejší bohu, i kdyby vás obraznost za-
nesla třeba až k zástupu líbezných andílků,
který tak zvědavě vyhlíží z mráček zpod no-

hou i ramenou Pánových. Kdykoli kráčela ulicí, v měštanském odění, v slaměném kloboučku zářícím žlutavým pokostem, v živůtku z černého sametu, upjatém na nádrech, na hrdle vybraný stříbrný řetízek, z každého okna se ozýval šepot: Hleď, přichází Katynka Heilbronnská! Katynka Heilbronnská, pánové, jakoby zplozená samými švábskými nebesy, snesla se na svět, když obloha dopřála slunečným polibkem obtěžkat městu, co spočívá pod ní. I tety a strýcové, na které nikdo z nás nevzpomněl od času pradědů, spěchali o různých křtinách a veselkách dívku nazvat svou rozmilou blízkou, svou rozmilou sestřenkou. Tržiště, na němž jsme bydleli s dcerkou, se o jejích jmeninách pokaždé seběhlo, shluklo a každý chtěl překonat souseda dárečkem; stačilo jednou ji uvidět, potkat, a každý se po jejím pozdravu cítil hned lepší a třeba i týden se za pannu modlíval. Vlastnila usedlost, otec mě vyloučil z dědictví, odkázal statek své vnučce jen pro lásku ke svému zlatému děťátku, takže už nebyla závislá na mně, a stala se zámožnou měšťankou, nad kterou nebylo ve městě bohatších! Patero jinochů z nejlepších měštanských rodin ji žádalo o ruku, protože byli až ke smrti dojatí dívčíným půvabem, rytíři táhnoucí městem si stýskali před pannou s pláčem, proč nepatří k panskému stavu, ach, pokud by patřila, potom by jistě sám Orient vespolek přitáhl s nákladem perel a dýmantů na plecích Maurů a složil je dívence k nohám. Dík bohu ji nebesa, právě tak jako mne, uměla uchránit pýchy, a protože Bohuš, též řečený Studáník, mladistvý statkář a majitel zboží, jež hraničí

80

90

100

s jejím, mě požádal o její ruku a dívka mi na první otázku: Katynko, chceš-li ho, pravila: Otče, buď vůle tvá! Řekl jsem: pámbu vám požehnej! zaplakal, zavýskl jediným dechem a stanovil svatební obřady napřesrok o Velké noci. — Tak, pánové, bylo, než přišel a dívku mi odloudil.

HRABĚ

OTTO Ale pověz, jak ji vlastně odloudil a jak ji sváděl z cesty, po které jsi dítě vedl ty?

BOŽETĚH Pánové, kdybych vám dokázal popsat, jak, pochopí záhadu rovněž mé smysly a nestojím před vámi s žalobou na hrůzy pekla, jimž ani sám rozumět neumím! Jakou dát odpověď na vaši otázku: pověz, jak? Uviděl dívku u kašny nabírat vody a zeptal se: řekni mi, kdepak jsou, líbezná panno, tví rodiče? nebo se postavil v kostele za sloup, když kráčela z jitřní, a zeptal se: kdepak je, líbezná dívka, tvé okénko? nebo se za noci připlížil na zaspí s dárečkem, s řetízem panence na krk, a zeptal se: kdepak je, líbezná dívka, tvá postýlka? Potom by, svatí a vznešení páni, mou dcerušku pokoušel nadarmo! Ani sám Spasitel neuměl prohlédnout pro radnost jidášských polibků lépe než podobné hrátky má dcera! A navíc ho neznala, v životě neměla jediný důvod ho potkat! I znamenko na jejím zátylí, po vlastní nebožce mamince, bylo jí známější!

Dá se do pláče.

HRABĚ

OTTO *po delší odmlce*

Ale přesto, prapodivný starče, když ji svedl, muselo snad k tomu někdy, ba i někde dojít!

BOŽETĚH O svátcích letnic se stavil pan z Hvězdy v mém veřtatu, pobyl tam sotva pět minut.

[*]

- To přišel, jak prohlásil, abych mu opravil
brnění, pancéř mu povolil od hrudi k rame-
ni, bylo ho potřebí připevnit nýty. 140
- VÁCLAV Cože?
- JAN V pravé poledne?
- VÁCLAV Přišel do tvé dílny jenom na pět minut, aby si
dal spravit plát?
Odmilka
- HRABĚ
- OTTO Teď se, starče, vzchop a vypověz nám, jak se
všechno zběhlo!
- BOŽETĚH *otírá si oči*
Bezmála v poledne, přibližně v jedenáct ho-
din k nám dorazil v hluku a hlomozu s dru-
žinou jízdných, sám v brnění, zastavil před
naším domem a zamířil do dílny. Nachýlil
hlavu, jak hluboko mohl, to pro chochol na
přílbě, pro hebké volavčí peření, proklouzl 150
dveřmi a povídá: Podívej, mistře, pan falck-
krabí dostal chuť pobořit heilbronnské hrad-
by, i jedu mu v ústrety, toužím ho potkat
a touha mi trhá i pancéř, jdi, vezmi kus
drátu a železa, abych se nemusel svlékat,
a kování oprav! Já odvětim: pane, když vaše
hrud' trhá i pancéř, pak sotva pan falckrabí
ublíží jedině heilbronnské předprsni! Židli
mu nabídnou, usadím doprostřed jizby a za-
volám do síně: přineste víno a doskočte pro
čerstvou šunku, ať milostpán hrabě má k douš-
ku co zakousnout! přitáhnu stoličku, podám si 160
nářadí, abych mu brnění správil, a záhy,
když pod okny zařehotal válečný hřebec
a společně s komoňstvem hraběcích zbrojnošů
zabořil kopyta do prachu, zvedl a zvířil ho,
takže se chvilenu zdálo, že s oblaků slétl
sám cherubín, právě v tu chvilenu vejde má
dívka do dveří, na hlavě široký stříbrný,

naplocho kovaný podnos a na stříbře poháry,
láhve a pokrmy. Ale teď poslyšte! Kdyby se 170
předemnou na nebi objevil samotný Hospo-
din, asi bych nejednal jinak než ona. Jak
rytíře spatřila, nádobí, číše i krmě jí upadly
na zemi, mrtvolně pobledla, ruce si zkrřížila
na prsou, v nábožné úctě se před pánem
sklonila, polibek do prachu vtiskla a poklesla
jakoby sražena bleskem! Já vykřiknu, pro-
boha, copak se panence stalo, a zvedám ji.
Sevre mě rukama, jako když zaklapne kapes-
ní nožík, tvář v jediném ohni, jen za ním se 180
obrací, takže si pomyslim: nemá snad vidění?
Zatím pan z Hvězdy ji uchopí za ruku, optá
se, čím je to dítě, a při tom už kdejaká služka
i tovaryš, každý k ní přibíhá, naříká, pomoz
bůh, copak to panici postihlo? Mezitím,
zdálo se, záchvat už pominul, plaše mu
pohlédla do tváře, trochu i okrála, takže
jsem popadl šídlo i jehlu a zabral se do práce.
Vposled jsem pravil: teď, pravda, už nemu-
síš setkání s falckrabím odkládat, brněním 190
nepohne žádná moc, dokonce ani tvé hraběcí
srdce! Pan rytíř se zvedl, pak pohlédl na
pannu, která mu sahala sotvinka k hrudníku,
změřil si dívku od hlavy k patě a při tom
se zamyslel. Potom se sklonil a políbil Katyn-
ku na čelo slovy: pánbůh ti požehej, po-
moz a dopřej ti pokoje! Amen. My hledíme
z okna, jak nasedá na koně, ale vtom děvčát-
ko s rukama nad hlavou vyskočí, dopadne
třicet stop hluboko na dlažbu ulice, podobna
ztracenci, který byl oloupen o všech pět
smyslů, a zlomí si obě dvě kyčle, mí svátost-
ní pánové! obě tak drobounké nad klenbou
kolínek, nad klenbou z bělostné slonové kosti!
Já bláznivec, hodný jen lítosti, který si slibo-

val: opřeš se na sklonku života o dítě! musel je najednou na vlastních bedrech nést jakoby do hrobu. Zatím on, pámbu ho zatrat! už v sedle a obklopen ze všech stran zástupy, zdálky jen zavolal: Copak se stalo? — Pak panenka ulehla v plameni horečky, bylo to smrtelné lože, 210 vždyť ležela bez hnutí plných šest neděl a celý čas nehlesla, ani když blouznila: ani ten paklíč, co odmyká brány všech srdcí, už nemohl děvčeti otevřít ústa, ne, nikdo se nemocnil jejího tajemství! — Jakmile nabude malounko síly, hned zkouší, zda dokáže chodit, až posléze vyrazí za hvězdou denicí, s raněčkem v ruce, a s rozbřeskem zamíří k brance. Kam spěcháte, optá se děvče. Za panem hrabětem z Hvězdy! Tak odpoví služce a zmizí.

VÁCLAV Není možná!

JAN Zmizí?

VÁCLAV Všechno opustí?

JAN Statky, rodný kraj i nápadníka, kterému se zaslíbila?

VÁCLAV Ani o tvé požehnání nepožádala?

BOŽETĚH Zmizela, pánové, nechala za sebou všechno, v čem koření letora, zvyky i všeliké svazky a závazky, pouze mi ve spánku zlíbala víčka a utekla. Zatlačit oči mi raději měla!

VÁCLAV Spravedlivé nebe, to je doopravdy prapodivná věc! 230

BOŽETĚH Od oné chvíle se slepě a pokorně, podobna bludici, ubírá za ním a jeho tvář, pravím, je hvězda, co paterým ouvazkem spoutává dívčinu duši a vláčí ji za sebou. Do holých nohou ji bodají kameny, vítr se opírá do krátké kytlice, která jí zakrývá toliko boky, a před bouří, před zlobou živlů i palčivým sluncem ji chrání jen slaměný klobouček. Kamkoli zavede dívku běh podivných pří-

hod: ať do mlžných roklín, ať na pouště, tonoucí v poledním žáru, ať do noční hlubiny pralesů, jako pes, který jde po pachu pánova potu, jen za ním se táhne, a třebaže 240 doposud spávala výhradně v hebounkých poduškách, ano tak hebkých, že cítila kdejakou uzlinku v plátně, jež náhodou při přástkách pod prstem proklouzla do útku, lehá dnes, podobna děvče, po jeho konfrnách: s příchodem noci si ustele na slámě určené přepyšným hraběcím ořům.

HRABĚ

OTTO Mluví pravdu, pane hrabě z Hvězdy? 250

HRABĚ

z HVĚZDY Svatou pravdu, pánové, to děvče jde v mých stopách. Při každém svém ohlédnutí spatřím dvojí: vlastní stín a ji.

HRABĚ

OTTO Jak si tuto zvláštnost vysvětlujete?

HRABĚ

z HVĚZDY Mužové mně neznámí a sudí fémy! Pokavad si se mnou pohrává sám satan, pak má mnoho společného s opičákem, který využívá kočičího dráčku! Ať jsem šelma, jestli kaštan [*] z ohně vytažený bude patřit mně! A bude dobře, přijmete-li moje slova tak, jak Písmo káže: Ano, ano, ne, ne! Jinak bych se totiž 260 musel vydat za císařem do Wormsu a požádat ho, aby Božetěha uznal zralým pro rytířské svěcení. A pro ten případ už mu nyní hodit rukavici! [*]

HRABĚ

OTTO Nám, pouze nám jste povinen se zodpovídat! Otázky vám budeme klást my! Čím ospravedlníte okolnost, že děvče spává u vás v domě? Patří přece pod otcovskou střechu, kde se narodila a kde byla vychována!

HRABĚ

z HVĚZDY Už je tomu asi dvanáct neděl, co jsem cestou do Štrasburku za poledne na skalisku usnul únavou a horkem, dávno jsem si ani ve snu nevzpomenul na dívku, co se tenkrát vrhla z okna heilbronnského domu. Ale když jsem oči zase otevřel, co vidím? Děvče dřímá u mých nohou, květu růže podobná, tak jako kdyby se k nám sněžná vločka s nebe snesla. Houknu na zbrojnoše, rozvalené kolem v trávě: Podívejme na Katynku z Heilbronnu, vždyť je to ona! Děvčátko se vzbudí, nasadí si klobouček — co spala, svezl se jí totiž z hlavy — a já volám: Kateřinko, děvče! Kde ses tady vzala? Daleko jsi, na patnáct mil od Heilbronnu, v rýnské údolíně! Odpoví mi: „Jasnosti, mám namířeno do Štrasburku kvůli jakémusi jednání, jen proto jsem se vypravila na cestu, a teď se bojím sama lesem, připojila jsem se tedy k vaší družině!“ Tak dobrá. Poručil jsem podat panně krmí, co mi nosí v mošně zbrojnoš Božina, a potom jsem se optal, jak se dívce vede po tom pádu z okna, jak se daří tatínkovi a proč, s jakým úmyslem se vypravila do Štrasburku. Slečince se nechtělo jít s pravdou ven, a proto jsem si řekl: co je tobě vlastně po tom, přikázal jsem poslovi, ať pannu doprovodí hvozdem, sám jsem skočil na koně a odjel. Večer dorazíme do hospody při štrasburské silnici, a právě když chci ulehnout, můj zbrojnoš přiběhne a vypráví, že děvče čeká dole s prosíkem, zda může přespat u mých koní. U mých koní? ptám se, anu, je-li pro ni lůžko ve stáji dost měkké, pročpak ne, mě oudy tlačit nebudou! a ještě u postele dodám: Přistrč holce otep navíc, Božino,

270

280

290

300

a dohlédni, ať ji nic nekalého nepotrefí. Zrána vyrazila dávno přede mnou, zas na štrasburskou silnici, a zase spala u mých koní, podobně i všechny další noci, celou cestu, jako by se počítala k mému doprovodu. Strpěl jsem ji v houfci, pánové, jen kvůli tomu šedivému, nerudnému staříkovi, co mě teď chce za všechnu mou péči trestat. Božina je totiž chlapík podivínský, děvčátko si oblíbil a projevoval o ně starost jako o své vlastní, takže jsem si říkal až tě jednou osud zavede zas do Heilbronnu, však ti starý určitě rád poděkuje. Ale když se objevila vedle mě i ve Štrasburku na arcibiskupském hradě a když jsem si brzo domyslel, že v městě žádnou obstarávku nemá, neboť všechen čas, jak pravím, dočista a doposledka věnovala pouze mně: mně prala, šaty spravovala, jako by to v celém Porýní už nikdo druhý nedovedl, přistoupím k ní jednou na zápraží maštale a optám se jí, co má vlastně ve Štrasburku k vyřizování. Já, vzácný pane? odvěti a přes tváře jí šlehne plamének tak mocný, že by, pomyslím si, od něho i sukně chytla: „Proč se mě ptáte? Však vy dobře víte!“ — Hleďme tedy, jak se s tebou věci mají, a hned pošlu do Heilbronnu k otci se zprávou, že Katynka je u mě v dobrých rukou a že zakrátko si může z mého hradu Hvězdy, kam ji dopravím, svou dceru odvést.

310

320

HRABĚ

OTTO Dobrá, a co potom?

VÁCLAV Starý si své dítě neodvedl?

HRABĚ

z HVĚZDY Dvacátého dne se u mě objevil, že si ji vezme domů. Uvedl jsem návštěvníka do síně svých předků, ale všiml jsem si s podivem už ve

330

dveřích, že smočil prsty do kroupky se svěcenou vodou, kterou máme u vchodu, a pokropil mě. Dobromyslně, jak mívám ve zvyku, jsem hosta vyzval, aby usedl, a upřímně jsem vypověděl, jak se všechno zběhlo. Také jsem ho ujistil, že bych rád přispěl ke zdárnému konci věcí, ovšem pouze tak, jak sám si bude přát, a jakmile jsem starce uchlácholil, vypravili jsme se dolů do konírny pro dcerušku. Stála tam a čistila mi zrezivělou zbroj. Když vešel do dveří, měl arci v očích slzy, ale jak se chystal vzít ji do náručí, panenka mi padla k nohám, bledá jako smrt, a svolávala všechny svaté, abych prý ji před ním chránil. Strnul při té podívané jako solný sloup, a než jsem stačil říci slovo, podíval se na mě s tváří ztuhlou zděšením a zvolal: Ty jsi ztělesněný satanáš! A do tváře mi mrštil, co měl právě v ruce, klobouk, jako by chtěl zahnat onen hrůzostrašný přelud. Pak se obrátil a uháněl pryč, do Heilbronn, jako by měl v patách peklo.

HRABĚ

OTTO Ty starý podivíne, maluješ si straky na vrbě!
VÁCLAV Co je v počínání pana rytíře tak odsouzeného? Co? Může za to, že mu jedno pošetilé děvče projevuje náklonnost?

JAN V daném případě ho není z čeho vinit, nebo ano?

BOŽETĚH Z čeho? Ne, těžko je, člověče, vylíčit slovy tvou hrůznost a změřit ji myšlenkou! Přitom tu stojíš tak čistý a zářící, jako by cherubín odložil roucho a do jeho májových pablesků oděl tvou duši. — Je bláhové trást se, když vidíme někoho obloudit srdce, snad nejčistší na celém světě, tak strašně, že od otce, třebaš jí projeví nejsladší náklonnost polib-

kem, ubožka odvrátí tváře tak sinalé, jako by hleděla na vlka, který se chystá ji roztrhat? Výborně, jenom si panuj dál, půlnoční královno Hekaté, vládkyně kouzel a mlžnatých bahnisek! Račte se plemenit, zlomoci, které se lidský řád po věky pokouší vyplenit, rozkveťte dechem zlých kouzelnic, pokryjte doubravy, šplhejte do korun, poničte stromy a nebeské rostlinstvo proměňte na zemi v prácheň! Jen tryskejte z kmenů a ze stonků, pekelné jedy, váš vodopád zaplaví krajiny, vychrlí k nebi své morové zápachy, zamoří průchody života, ano, a veškerou cudnost i nevinnost odnese potopa světa!

HRABĚ

OTTO Nakapal snad panně do poháru jedu?
VÁCLAV Domníváš se, že jí podal nápoj z čarodějných lektvarů?

JAN Uspávací prostředky, jež lapí lidská srdce do tenat svých temných sil?

BOŽETĚH Zhoubný jed? Opojný lektvary? Na to se, vznešení soudcové, ptáte mne? Cožpak jsem zátkoval nádobu, ze které na skále naléval dívence chladivý nápoj? Já nestával na blízku za temných nocí, když chodila přespávat do jeho koníren! Nalil jí jedu? To nemohu vědět, ne, ale jen strpení! Za devět měsíců uvidí panstvo, jak děvčeti svědčilo!

HRABĚ

Z HVĚZDY Starý osel! Na takové řečičky mu stačí místo odpovědi moje jméno! Zavolejte dívenku, a jestliže jen jedno její slůvko bude sebestemnější, můžete mi od nyní říkat „hrabě od zatuchlé louže“ nebo jak se jinak vaší spravedlivé vůli zlíbí!

DRUHÝ VÝSTUP

*Dva drábové přivádějí Katynku,
jakmile jí sejmou s očí šátek,
opět se vzdáli. Předešli.*

KATYNKA *rozhlíží se po shromážděných,
jak spatří hraběte,
poklesne před ním
Můj vzácný pane!*

HRABĚ
z HVĚZDY Pověz, co mi chceš?

KATYNKA Povolal jsi mě na soud svého srdce! 400

HRABĚ
z HVĚZDY Nesoudím tě já, tady je tvůj soud.
Jsem před něj pohnán stejně jako ty.

KATYNKA Žertuješ, vzácný pane!

HRABĚ
z HVĚZDY Ne. Vždyť slyšíš!

Skláníš se přede mnou až k zemi, proč?
Už jsem se přiznal k čarodějnictví,
spoutal jsem kouzly tvoji mladou duši,
nicméně dnes ti pouta opět sejmu.
Pozvedne ji.

HRABĚ

OTTO Prosím tě, panno, přístup k zábradlí!

JAN Tady je tvůj soud!

KATYNKA *ohlíží se*

Chcete mě jen zkoušet!

VÁCLAV Pojď blíže, budeš se nám zodpovídat. 410

KATYNKA *Postaví se vedle hraběte z Hvězdy,
přitom upírá oči na soudce.*

HRABĚ

OTTO Tak co?

VÁCLAV Pojď!

JAN Uráčíš se poslechnout?

HRABĚ

OTTO Vyhovíš, panno, příkazu svých soudců?

KATYNKA *pro sebe*
Předvolali mě tedy oni?

VÁCLAV Ano!

JAN Co říká?

HRABĚ

OTTO *udiveně*

Prazvláštní tvor. Co je jí?

Pohlížejí navzájem na sebe.

KATYNKA *stranou*

Sedí si v kápích, celí zakuklení,
jako by právě nastal soudný den!

HRABĚ

z HVĚZDY *vytrhne ji z myšlenek*
Podivné děvče! — Probuď se! Co děláš?

Viš, kde jsi? Obeslal tě tajný soud!

Jsem obžalován, abys věděla,
že jsem tvé srdce získal mocí kouzel. 420

Pověz jim, jak se všechno zběhlo, jdi!

KATYNKA *s rukou na prsou*

Tuže mě trápíš, soužíš mě až k pláči! —

Dej, vzácný pane, služce poučení,
porad' jí prosím, jak se zachovat!

HRABĚ

z HVĚZDY *netrpělivě*

Poučení? Ne!

JAN

To je neslýchané!

HRABĚ

z HVĚZDY *stále se ještě mírní ve své strohosti*
Postav se, pravím, rychle k zábradlí
a odpovídej soudcům na otázky!

KATYNKA A opravdu jsi obžalován ty?

HRABĚ

z HVĚZDY Ano!

KATYNKA A tito mužové tě soudí?

HRABĚ

z HVĚZDY Soudí mě.

KATYNKA *přistoupí k zábradlí*

At' jste, kdo jste, vzácní páni, 430
postupte ihned soudní stolec jemu,
neboť mu, při živoucím bohu, patří!
Srdce mu září jasněji než pancéř,
vaše jsou proti němu pouhá krzna!
Jemu se sluší soudit zločiny
a vám jen před zábradlím stát a chvět se!

HRABĚ

OTTO Bláhové mládě, sotva opeřené,
a mudruje tu jako stará vědma!
Kterýpak apoštol ti dával školu?

BOŽETĚH Nešťastnice!

KATYNKA *jakmile spatří otce, vykročí k němu*

Můj drahý tatínku! 440

*Snaží se ho uchopit za ruku.*BOŽETĚH *stroze*

Tam je dnes tvoje přikázané místo!

KATYNKA Neodháněj mě.

Chopí se jeho ruky a líbá ji.

BOŽETĚH Poznáváš mé vlasy?

Zešedivěly po tvém útěku!

KATYNKA Neuplynul den, abych nevzpomněla,
jak jejich krása mizí, jak se ztrácí,
ale buď trpělivý, netrap se,
může-li radost vracet vlasům barvu,
budeš mít brzo kšticí jako mladík!

HRABĚ

OTTO Drábové, chopte se jí. Předvedte ji!

BOŽETĚH Jdi, kam ti přikázali!

KATYNKA *k soudcům, neboť drábové se už přiblížili*

Co mi chcete? 450

VÁCLAV Viděl kdo zatvrzejšího tvora?

HRABĚ

OTTO *když Katynka přistoupila k zábradlí*

Teď zodpovídej výstižně a stručně
otázky soudců, povolaných soudit
pouze a výlučně svým svědomím!

A pokavad ses, děvče, provinilo,
tvá zpupná duše pozná tíhu trestu!
KATYNKA Povězte, pánové, co chcete vědět!

HRABĚ

OTTO

Pročpak jsi padla jako před bohem
před panem z Hvězdy na kolena, panno,
když tehdá vešel do vašeho domu, 460
a proč ses vrhla z okna do ulice
v podivném zmatení, když odjížděl?

A sotva se tvé rány zahojily,
ve stopách jeho ryzáka ses táhla
tmou, mlhou, děsem, z místa na místo!

KATYNKA

celá ruměná, k hraběti

Mám vzácným pánům všechno vypovědět?

HRABĚ

z HVĚZDY

Ty zpropadené, pomatené děvče,
proč se mě ptáš? Víš, co máš učinit!
Nestačilo ti slovo soudcovo?

KATYNKA

padne na zem

Pokud jsem chybovala, zabij mě! 470

Ale co pánbůh v srdci nepotrestá.

o to se člověk dál už starat nemá,
pokavad není zgruntu nelida.

Ovšem když ty se optáš, odpovím ti:
tobě má duše dveře neuzavře!

JAN

Viděl kdy něco takového svět?

VÁCLAV

Pokleká před ním —

JAN

Do prachu se vrhá —

VÁCLAV

V pokoře jako před Spasitelem!

HRABĚ

z HVĚZDY

k soudcům

Pánové, doufám, nepřičítáte
poblouznění té ženy na můj vrub! 480

Je čímisi obluzena, to je jasné,

ale čím, nevíme já ani vy.

Dovolíte-li, budu se jí ptát;

z mé řeči navíc brzo poznáte,

z dali jsem nebo zdali nejsem vinen.

HRABĚ
OTTO *zpytavě se na něj dívá*
Tak budiž, zkuste se jí optat sám!

HRABĚ
z HVĚZDY *obráti se ke Katynce, dívka stále ještě klečí*
Poslyš, dej dobrý pozor, Kateřino,
svěř mi své nejtajnější myšlenky,
myšlenky spící v koutku tvého srdce!

KATYNKA Já ti dám, pane, celé srdce, chceš-li, 490
lépe se přesvědčíš, co v sobě skrývá!

HRABĚ
z HVĚZDY Krátce a upřímně mi tedy pověz,
co tě tak táhlo z otcovského domu
a potom dál a dále po mých stopách?

KATYNKA Vznešený pane, chtěl bys vědět příliš!
I kdybych nyní jako před tebou
spočinula zde před svým svědomím,
před jeho zlatou soudnou stolicí,
kolem níž stojí, ohnivou zbroj v ruce,
z obou stran obludy zlých výčitek, 500
přesto bych sotva mohla pomýšlet
na jinou odpověď než: Nevím, pane!

HRABĚ
z HVĚZDY Lžeš, panno, obelháváš mě, vím všechno,
spoutal jsem tvoje srdce, tvoje city,
otevínají se mi před očima
jako květ čerstvé růže na světle!
Opravdu netušíš, co jsem ti zlého
učinil na duši i na těle?

KATYNKA Kdy?

HRABĚ
z HVĚZDY Dnes i dříve!

KATYNKA A kde?

HRABĚ
z HVĚZDY Tam i onde.

KATYNKA Pomoz mi, pane!

HRABĚ
z HVĚZDY Já a pomoci? 510
Blázínku!
Odmílti se.

KATYNKA Opravdu nic netušíš?
dívá se před sebe

HRABĚ
z HVĚZDY Prošli jsme spolu rozličnými místy:
na které dodnes nejvíc vzpomínáš?

KATYNKA Na Rýn, můj pane, nejvíc vzpomínám.

HRABĚ
z HVĚZDY To jsem chtěl slyšet! Ano, tam to bylo.
Na rýnské skále, v pravé poledne.
Sálalo slunce, odpočívali jsme.
— Nevzpomínáš si, co se tehdy zběhlo?
Nevzpomínám si, vzácný pane!

KATYNKA Ne?

HRABĚ
z HVĚZDY — Nabídl jsem ti občerstvení. Jaké? 520

KATYNKA Poslal jsi, když jsem nechtěla pít víno,
věrného služebníka Božinu
do nedaleké sluje pro vodu.

HRABĚ
z HVĚZDY Ale co pak? Vzal jsem tě za ruku
a vložil jsem ti do úst co? Proč mlčíš?
A kdy, můj pane?

KATYNKA Tenkrát.

HRABĚ
z HVĚZDY Ne, můj pane.

KATYNKA A jindy?

HRABĚ
z HVĚZDY Ve Štrasburku?

KATYNKA Nebo dříve?

HRABĚ
z HVĚZDY Ne, nikdy jsi mě nevzal za ruku.

KATYNKA Katynko!

KATYNKA Promiň, už vím! V Heilbronn!

HRABĚ

z HVĚZDY A kdy?

KATYNKA Když otec spravoval tvůj pancéř. 530

HRABĚ

z HVĚZDY Jindy ne?

KATYNKA Ne, můj pane!

HRABĚ

z HVĚZDY Kateřino!

KATYNKA Za ruku? Mne?

HRABĚ

z HVĚZDY I jinak, co já vím!

KATYNKA *vzpomíná si*
Ve Štrasburku jsi mě vzal za bradu.

HRABĚ

z HVĚZDY Kdy?

KATYNKA Seděla jsem plačky na zápraží.
Ptal ses mě na něco. Já mlčela.

HRABĚ

z HVĚZDY Mlčela jsi? Proč?

KATYNKA Styděla jsem se.

HRABĚ

z HVĚZDY Patrně kvůli mému návrhu.
Až po hrdlo jsi zčervenala studem!
A jaký to byl návrh?

KATYNKA Pravil jsi,
že tatínek se trápí kvůli mně, 540
ptal ses mě, chci-li za ním do Švábska,
že bys mi dokonce i půjčil koně,
kdybych si přála zpátky do Heilbronn.

HRABĚ

z HVĚZDY *chladně*
O to dnes přece nejde. — A co dál?
Kde jsme se spolu ještě setkali?
— Ve stáji jsem tě nikdy nenavštívil?

KATYNKA Ne, pane.

HRABĚ

z HVĚZDY Opravdu ne, Kateřino?

KATYNKA Ve stáji jsi mě nikdy nenavštívil,
a natož aby ses mě někdy dotkl.

HRABĚ

z HVĚZDY Tak tedy ne?

KATYNKA Ne, pane.

HRABĚ

z HVĚZDY Kateřino! 550

KATYNKA *vzrušeně*
Ne, vznešený a vzácný pane, nikdy!

HRABĚ

z HVĚZDY Přísámbůh, vidíte, jak umí lhát!

KATYNKA Ne, doopravdy, při spáse mé duše,
já nevím — !

HRABĚ

z HVĚZDY *s předstíranou strohostí*
Lehkovážná holčice,
přísahy, kletby sype z rukávu
a myslí si, že bůh jí odpustí!
— A co se stalo před pěti dny večer
v mé stáji, už víš? Začalo se smrákat,
řekl jsem Božinovi, ať jde pryč.

KATYNKA Jezuskote! Já zapomněla, ano! — 560
Na hradu Hvězdě! Do stáje jsi vešel —

HRABĚ

z HVĚZDY Přisahá nám tu při spáse své duše,
a vida! Pravda vyšla najevo!
Do stáje za tebou jsem tedy vešel!
Katynka pláče.
Odmilka

HRABĚ

OTTO Trápíte dítě přespříliš!

BOŽETĚH *s dojetím k ní přistoupí*
Pojď, dcero!

KATYNKA *Snaží se ji pozvednout do náruče.*
Ne, nech mě prosím být!

VÁCLAV Vy nejste člověk!

HRABĚ

OTTO Zřejmě se ve stáji nic nestalo.

HRABĚ

z HVĚZDY *pohlédne na ni*
Pánové, v tom se plně shodujeme!
Přikážete nám, a rozejdeme se!

HRABĚ

OTTO Máte se jí ptát, ne ji pokořovat 570
s barbarskou pýchou triumfátora.
Své moci nad ní, dané přírodou,
zneužíváte, ano, to je horší
než páchat kouzla, ze kterých jste nařčen.

HRABĚ

z HVĚZDY *zvedne Katynku ze země*
Já usiloval o jediný triumf:
pozvednout pannu přede všemi z prachu.
Místo mne sudte —
ukáže na zem
— moji rukavici!
Když i vy myslíte, že není vinna,
dovolte prosím dívce odejít.
VÁCLAV To by vám zřejmě přišlo velmi vhod. 580

HRABĚ

z HVĚZDY Mně? Ale ovšem! Nechcete ji, doufám,
dál svévolně a hrubě pokořovat?

VÁCLAV *důrazně*
Ne, chceme pouze, s dovolením, slyšet
o události z vaší hradní stáje.

HRABĚ

z HVĚZDY Vy tedy ještě —

VÁCLAV Ano!

HRABĚ

z HVĚZDY *zrudne a obrátí se ke Katynce*
Poklekni!
Katynka před ním poklekne.

HRABĚ

OTTO Troufáte si už příliš, pane hrabě!

HRABĚ

z HVĚZDY Slyšíš! Teď odpovídej pouze mně!

JAN Dovolte, my jsme přece —

HRABĚ

z HVĚZDY *opět k ní*
Nehýbej se!
Tebe má právo soudit pouze ten,
komu se dobrovolně podvoluješ! 590

VÁCLAV My, pane, známe způsob —

HRABĚ

z HVĚZDY *s potlačovanou prudkostí*
Říkám ne!
Ať skončím v pekle, vyhoví-li vám! —
Co ještě chcete slyšet, pánové?

JAN *popuzen*
Hrome!

VÁCLAV Svou zpupnost musí —

JAN Biřici!

HRABĚ

OTTO *polohlasem*
Klid! Nevíte, kdo stojí před vámi?

PRVNÍ

SOUDCE I když ho možná tíží velká vina,
úskoku nepoužil.

DRUHÝ

SOUDCE Svatá pravda!
Jenom ho s pánembohem nechte jednat!

HRABĚ

OTTO *k hraběti z Hvězd*
Optejte se jí, co se stalo večer
před pěti dny, když odešel váš zbrojnoš 600
ze stáje hradu Hvězda na váš rozkaz.

HRABĚ

z HVĚZDY *ke Katynce*
Ptám se tě tedy, co se přihodilo

ve stáji hradu Hvězda tenkrát večer
před pěti dny, když odešel můj zbrojnoš.

KATYNKA Můj vzácný pane, odpusť, chybila jsem,
ale teď povím všechno, jak si přeješ.

HRABĚ

z HVĚZDY Dobrá. — Tak dotkl jsem se tě? Že ano?
To jsi už přiznala.

KATYNKA Já? Ovšem, pane.

HRABĚ

z HVĚZDY A co dál?

KATYNKA Milosti?

HRABĚ

z HVĚZDY Víš, co chci slyšet?

KATYNKA Co chcete slyšet?

HRABĚ

z HVĚZDY Tak mluv! Pročpak mlčíš? 610

Dotkl jsem se tě, laskal, potom líbal
a tiskl ruku —

KATYNKA Nikoli, můj pane!

HRABĚ

z HVĚZDY Co tedy bylo?

KATYNKA Odkopl jsi mě.

HRABĚ

z HVĚZDY Odkopl? Nekopl bych ani psa.
Proč bych to dělal? Co jsi provedla?

KATYNKA Ptáš se proč? Protože můj tatínek
přijel k vám na hrad, se spřechením pro mě,
a já se k němu obrátila zády,
klečela jako omámená v prachu
a prosila tě: ochraňuj mě před ním! 620

HRABĚ

z HVĚZDY V tu chvíli jsem tě tedy odkopl.

KATYNKA Ano, můj pane!

HRABĚ

z HVĚZDY Ale žertem, co?
Zašpásoval jsem si jen kvůli otci;
a na hradě jsi přesto zůstala?

KATYNKA Ne, vzácný pane!

HRABĚ

z HVĚZDY Ne? Co tedy bylo?

KATYNKA Celý jsi zrudl, popadl jsi bič,
strhl ho z trámu, já jsem vyběhla
před vaši starou bránu, z hradu ven,
a složila svou hlavu v rozvalinách,
kde voněl šerík, čížek cvrlikal 630
a ve křoví si stavěl hnízdo.

HRABĚ

z HVĚZDY Budiž,

KATYNKA ale já jsem tě nechal vyštvat psy.

HRABĚ Ne, Milosti.

z HVĚZDY A když jsi uprchla
za štěkotu psí smečky z mého panství,
stíhal tě na mé přání dál můj soused?

KATYNKA Ne, vzácný pane! O čem vlastně mluvíš?

HRABĚ

z HVĚZDY Ne? Tak se zdejší pánům nezalíbíš!

KATYNKA Ty přece taky na ně málo dáš! —
Třetí den přišel se vzkazem tvůj zbrojnoš
a pravil, že tvá milá Kateřina 640
musí být rozumná a odejít.

HRABĚ

z HVĚZDY Co jsi mu na to řekla?

KATYNKA Řekla jsem,
že smí-li čížek, co tak pěkně zpívá,
bývat s tvým dovolením v šerfících,
proč nedovolíš totéž Katynce.

HRABĚ

z HVĚZDY *pozvedne ji*
Soudcové fémy, prosím, tady stojí,
naložte si jak libo s ní i se mnou.
Odmklka

HRABĚ

OTTO *rozmrzele*

Chápe ten starý fantasta a hlupák,
co zmohou prostá kouzla přírody? —
Pokud, jak doufám, je vám všechno jasné, 650
uzavřu případ a dám hlasovat.

VÁCLAV

Hlasovat!

JAN

Skončit!

VŠICHNI

Ano!

JEDEN ZE

SOUDCŮ

Je to blázen!

Případ je jasný, soudit není co.

HRABĚ

OTTO

Herolde, seber hlasy do přilbice!

*Herold fémy posbírá kuličky**do přilbice a potom je předá hraběti.*

HRABĚ

OTTO

povstane

Přítomný hrabě Bedřich Veter z Hvězdy

je fémou jednohlasně zproštěn viny,

a tobě, Božetěhu, pravím jedno:

příště k nám nepřicházej se žalobou

tak spoře podloženou důkazy. [•]

k soudcům

Pánové, vstaňte, zasedání končí. 660

Soudci povstanou.

BOŽETĚH

Vznešení soudcové, je vskutku zproštěn?

Svět, říkáte, byl stvořen z nicoty,

přítom on dílo boží opět ničí

a šíří novou nicotu a chaos!

Tak jedná jenom bídný satanáš!

HRABĚ

OTTO

Mlč už, ty starý hloupý šediváku!

Nepřišli jsem ti léčit choré smysly!

Biřici, konejte svou povinnost,

oči mu zavažte a vyvedte ho!

BOŽETĚH

Mne, bezbranného starce, dáte vyvést 670

do pustiny, a co se stane s dcerou?

HRABĚ

OTTO

Féma ji předává vám, pane hrabě!

Podal jste soudu řadu důkazů

o tom, jak velký máte na ni vliv,

největší poskytněte nakonec

tím, že zas dítě navrátíte otci.

HRABĚ

z HVĚZDY

Pánové, učiním, co je v mých silách. —

Panno!

KATYNKA

Můj pane?

HRABĚ

z HVĚZDY

Máš mě ráda?

KATYNKA

Mám.

HRABĚ

z HVĚZDY

Uděláš pro mě něco?

KATYNKA

Pověz co.

HRABĚ

z HVĚZDY

Nechod už prosím za mnou, vrať se domů. 680

Poslechněš mě?

KATYNKA

Jak jsem vám slíbila!

Upadne do bezvědomí.

BOŽETĚH

Pomoz mi, bože! Jediné mé dítě!

HRABĚ

z HVĚZDY

obrátil se

Podej mi prosím šátek, biřici!

Zaváže si oči.

BOŽETĚH

Ty hade! Vraždíš pohledem! Buď proklet!

Neušetříš mě ani této zkoušky!

HRABĚ

OTTO

sestoupí ze soudcovského stolce

Pánové, co se stalo?

VÁCLAV

Omdlela.

Všichni pozorují dvku.

HRABĚ

z HVĚZDY

k biřicům

Odvedte mě.

BOŽETĚH

Jdi rovnou k satanovi,

čaroději! Jdi k jeho fortnýřům,
co mají místo vlasů hady, jdi!
Svrhnou tě deset tisíc sáhů hloub,
než sahá nejhroznější plamen pekla.

690

HRABĚ
OTTO Mlč, starče, mlč!
BOŽETĚH Má Katynko, mé dítě!
KATYNKA Ach!
VÁCLAV Probouzí se!
JAN Bude zase dobře.
HRABĚ
OTTO Uložíme ji u dveřníka! Rychle!
Všichni odejdou.

DRUHÉ DĚJSTVÍ

DĚJISTĚ: LES POBLÍŽ SLUJE,
KDE SE KONAL TAJNÝ SOUD

PRVNÍ VÝSTUP

HRABĚ
z HVĚZDY *vstoupí se zavázanýma očima v doprovodu dvou
biřiců; poté co mu drábové sejmou šátek a odejdou
zpátky do jeskyně, vrhne se na zem a dá se do pláče* [•]
Stanu se na chvíli pastýřem, tady je místo,
kde ulehnu, abych se vyplakal. Po kmenech
doposud blyskotá slunce a rumění pod klid-
ným příkrovem potichlých korun. Než mine
čtvrt hodiny, zapadne za hory, vyskočím
na koně, zamířím přes pláň, a pokud si po-
spíším, dorazím na hrad, než poslední pa-
prsky pohasnou. Ale teď, hledím-li k stu-
dánce v údolí, těší mě tvářit se, jako že hra-
běcí koně jsou ovce a kozlíci, šplhají po ska-
lách, spásají trávu a nahořklé býlí, já, pas-
týř, mám na sobě bělounké tenounké plátno
a na plátně červené úvazky, vánky si vesele

700

létají kolem a určitě odnesou do nebes
vzdechy mých prsou, tak nesmírně soužených
zármutkem, aby je slyšeli laskaví bozi. Jak
rád bych si listoval v knize své mateřské
řeči a vyloupil poklady z kapitol nazva-
ných „Pohnutí srdce“ tak důkladně, aby už
napříště na světě nebylo veršovce, který by
dokázal vyslovit jinak a nově: jsem sklíčený!
Všechno, čím dojíímá soužení, povolám na
pomoc, smrtelnou žalost, a po ní zas radost,
mé slovo, ten půvabný tanečník, bude je sledo-
vat zákrut co zákrut a určitě okouzlí kdeja-
kou duši. A pokud by stromoví odmítlo chvět
se a ronit svou laskavou rosou tak vydatně,
jako by padal déšť, potom je budu mít za
pouhé bezduché dřevo a všechno, co básníci
o něm kdy zpívali, za pouhé půvabné po-
hádky! Ale ty — — — kterak tě nazvat? Ty,
Katynko, pročpak ti nemohu říkat i moje?
Má Katynko, dívkeno Katynko? Pověz, proč
nesmím, proč? Moci tě na rukou odnést
a položit na lůžko, pod sladká vonící nebesa,
která mi dala moje matka postavit v kom-
natě. Katynko! Katynko! Katynko! Ano,
tvá mladinká duše dnes přede mnou stála
a ronila rozkoš i krásu, tak nahá, tak podob-
ná nevěstě perského krále, již povedou po
krásných kobercích do její komnaty, v ka-
noucích krůpějích vonného oleje. Ano, proč,
Katynko, dívkeno Katynko, nesmím a ne-
mohu, třeba jsi sladší, než dovedu vyzpívat?
Vymyslím umění, doposud neznámé, abych
tě oplakal. Fióly citů, jak božských, tak po-
zemských, vezmu a smíchám je do zvláštní
tresti, i posvátně prosté, i zemitě kypivé: bu-
dou to slzy, a komu je vypláči na hrdle, kaž-
dý si řekne: ty slzy jsou Katynky Heilbronn-

710

720

730

740

ské! — — — Nuže, vy šediví bradatí starci, co ode mě chcete? Proč spěcháte sestoupit ze zlatých rámů vy, obrazy pradědů v železných strůjích, co sídlíte spolkem v mé rytířské síni, proč tvoříte houfec a k čemu to neklidné hemžení kolem, proč na mne tak důstojně kýváte hlavami? Nikoli! Nikoli! Třebas ji miluji, nechci ji za ženu, přidám se k vašemu pyšnému průvodu, o tom všem nebylo pochyb už před vašim příchodem. Přesto ti, Winfríde, kterýž je přivádíš, neboť 750 jsi nejstarší našeho jména, náš praotče s temenem božského Dia, chci položit jedinou otázku: zdali i pramáti našeho rodu se mohla mé Katynce rovnat, zda zářila ryzejší čistotou duše a těla, zda kvetla i sličnějším půvabem tvarů? O Winfríde, šedivý praděde, líbám tvou pravici s vděčností za svoje bytí! A přesto si myslím, že kdybys byl přitiskl na svou hrud', pokrytou ocelí, tenkrát ji, Katynku, stal by ses určitě praotcem králů a pánové z Hvězdy by vládli všem pozemským krajinám. Ano, vím, brzo se vzchopím a rány se zahojí, nicméně pověz mi o ráně, která se nemůže zahojit! Ovšem když v budoucnu objevím dívku, Katynce rovnou, pak vyrazím za hory, za doly, abych se naučil řečem všech národů k oslavě boha, a budu ho velebit jazyky celého světa! — Hej, Božino!

DRUHÝ VÝSTUP

Božina. Hrabě z Hvězdy.

BOŽINA *zvenčí*

Pane hrabě z Hvězdy, vy jste tady?

HRABĚ

z HVĚZDY Co se děje?

BOŽINA Co? Můj bože! — Právě přijel jízdný, posílá ho vaše matka.

HRABĚ

z HVĚZDY Jízdní posel?

BOŽINA Hnal se tryskem, sotva dechu popadá, a na mou duši, být hrad Hvězda lučištěm a chlapík šípem, nedoletěl by sem dříve!

HRABĚ

z HVĚZDY S jakou zprávou přijel?

BOŽINA Rytíři! Hej, Franci!

TŘETÍ VÝSTUP

Vstoupí rytíř Ohnivec, předešlí.

HRABĚ

z HVĚZDY Ohnivče, proč za mnou přijíždíš tak nakvap?

OHNIVEC Nejjasnější pane, vaše matka, paní hraběnka, mi poručila osedlat si nejrychlejší zvíře ze stáje a cválat za vámi. 780

HRABĚ

z HVĚZDY Dobrá, tedy mluv!

OHNIVEC Bude vojna, na mou víru, vojna! Vypovídají nám novou válku, ještě cítím horkost heroldova dechu, když tu zprávu chrлил z úst!

HRABĚ

z HVĚZDY *na rozpacích*

Jakou válku? — S purkrabím jsme přece právě spunktovali mír!

Nasadí si přilbu.

OHNIVEC Válku vyhlašuje hrabě Rýnský, junker z Kamene, pán z kraje vína nad Neckarem.

HRABĚ

z HVĚZDY Rýnský hrabě! — Co má se mnou společného Rýnský hrabě?

OHNIVEC Na mou duši, a co jste měl společného s pur- 790

krabím a s ostatními pány, co jich bylo předtím! Dokud neudusíte tu jiskérku, ten řecký oheň, který vyvolává jednu válku za druhou, pak plamen zachvátí i švábské vrchy, Hunske pohoří i Alpy: všechny vzplnou proti vám!

HRABĚ
z HVĚZDY
OHNIVEC

Není možná! Slečna Kunhuta —
Ano, Rýnský hrabě jedná jménem Kunhutiným, to jest slečny z Klániště, a vyzývá vás ke zpětnému prodeji všech statků hraběcího panství Štaufen, úhrnem tří městysů a sedmnácti dědin s poplužními, které pod řečenou doložkou váš předek, hrabě Otto, od jejího předka, pana Petra, kdysi koupil; mluví tedy známou řečí purkrabího z Freiburgu a předtím jejích ujců, rovněž zastánců a prostředníků této dámy.

HRABĚ
z HVĚZDY

vstane
Ta vztekla dračice! Už třetí říšský rytíř se mi psovsky sápe na hrdlo a chce mi panství vyrvat, všechny na mě poštvá. Mně připadá, že celá říše zobe této dámě z ruky: jednoho si Kleopatru osedlá, a když ho potom druzí najdou se zakrvácenou hlavou, poplaší se sice všichni, ale kdo má o to známé žebro v těle méně nežli ona, bude přesto slečně znovu službičkovat! Za každého kavalíra, kterého jí pošlu v pocuchaném stavu zpátky, povstane v tu ránu deset jiných proti mně! — A jaký důvod uvádí?

OHNIVEC

Kdo? Herold?

HRABĚ
z HVĚZDY

Ano, jaký důvod uvádí?

OHNIVEC

Je to důvod, vzácný pane, při kterém se musel řádně červenat!

HRABĚ
z HVĚZDY

Mluvil tedy o Petrovi z Klániště a taky o tom, že byl prodej řečeného zboží neplatný, že ano?

OHNIVEC

Ovšem a pak ještě o zákonech platných ve Švábsku a každé jeho třetí slovo bylo svědomí a povinnost, i pánaboha si bral za svědka, že jeho pán je veden pohnutkami nejčistšími, neboť mu jde pouze o slečniny zájmy.

HRABĚ
z HVĚZDY

A co o červené tvářičky té dámy už mu nejde? Ty si asi nechal pro sebe! 830

OHNIVEC

O tom samozřejmě ani necekl.

HRABĚ
z HVĚZDY

Aby ji neštovice potrefily! S chutí bych jí chrstl dvě tři vědra rosy nacytané po půlnoci na to její sněhobílé hrdlo! Ano, tahle zpropadená tvář je příčinou všech válek proti mně, a pokud nenakapu jedu do poslední špetky březnového sněhu, ve kterém se omývá, pak nebudu mít nikdy pokoj od rytířů celé naší země. Ale budme trpěliví! — Kde teď slečna ložíruje? 840

OHNIVEC

Na hradě už řečeného pána z Kamene, tři dny tam hodují a pijí, až se nebe třese, ale oni sotva berou na vědomí samu lunu s hvězdami i slunce! Purkrabímu dala košem, pán je celý říčný pomstou, pošlete-li k němu posla, nemám pochyb o tom, že se s vámi vydá na Rýnského hraběte.

HRABĚ
z HVĚZDY

Dobrá, přiveď koně, vyrazíme. Slíbil jsem té mladé buřičce, že nenechá-li, šelma, svoji zbraň, svou něžnou tvář v mém případě už na pokoji, dám jí zahrát skočnou, po které svůj mečik nadosmrti schová, jako že mám 850

sflu zvednout pravici! A že své slovo držet umím! — Pojdme, přátelé!
Všichni odejdou.

DĚJIŠTĚ: UHLÍŘSKÁ CHATRČ V HORÁCH.
NOC. HROM A BLESKY

ČTVRTÝ VÝSTUP

Vstoupí purkrabí z Freiburgu a Jiří z Hvozdova.

FREIBURK *volá za jeviště*
Pomozte jí z koně!
Blesk a hrom.

Bij si, hrome, kam ti libo, jenom netref hlavinku mé Kunhuty, mé milé nevěstinky, má ji samou křidu!

HLAS *zvenčí*

Hola, kde jste?

860

FREIBURK Tady!

JIŘÍ Zažil někdo z vás už horší noc?

FREIBURK Proudý vod se valí na lesy a hory, jako by už nebe pomýšlelo na potopu světa! — Pomozte jí ze sedla!

HLAS *zvenčí*

Ale panenka se nehýbá!

JINÝ HLAS Leží jako mrtvá vedle koně.

FREIBURK Žádné strachy! Slečinka se bojí o své zoubky, má je totiž falešné! Jen dámě povězte, že freiburskému purkrabímu už je známo, kolik je těch jejích zubů pravých, už si všechny spočetl, a přímo v ústech! — Koukejte ji honem přinést!

870

[•]

Objeví se rytíř Pozora se slečnou z Klániště na rameni.

JIŘÍ Podívejme, chatrč! Asi patří uhlířům!

PÁTÝ VÝSTUP

Rytíř Pozora se slečnou, rytíř Brousek a družina purkrabího. Předešlí.

FREIBURK *klepe na dveře*
Hej!

PRVNÍ

UHLÍŘ *uvnitř*

Kdo to klepe?

FREIBURK Neptej se a otevři, ty rabiáte!

DRUHÝ

UHLÍŘ *také uvnitř*

Ale nebude to dřív, než otočíme klíčem!

Nečeká snad přede dveřmi sám pan císař?

FREIBURK Pokavad ne on, ty holomku, tak někdo jiný, kdo tu platí také za pána a vyrobí si žezlo třeba ze zlomené větve, aby ti to dokázal!

880

PRVNÍ

UHLÍŘ *vyjde s lucernou*

Kdo jste a co chcete?

FREIBURK Jsem rytíř, vezu s sebou dámu, smrt má málem na jazyku, vidíš, už ji nesou, je to —

POZORA *v pozadí*

Schovej světlo!

BROUSEK Lucernu mu rovnou seberte!

FREIBURK *sebere mu lucernu*

Lotře, chceš si na nás posvítit?

PRVNÍ

UHLÍŘ Tak se mi zdá, pánové, že největší pán mezi vámi budu asi já. Proč jste mi vzali lucernu?

890

DRUHÝ

UHLÍŘ Kdo jste a co chcete?

FREIBURK Jsme rytíři, ty krobiáne, neslyšíš, co povídám?

JIŘÍ Ano, dobří lidé! My jsme vandrovníci rytířského stavu, překvapil nás nečas.

FREIBURK *přeruší ho*
Válečníci od Jeruzaléma! Putujeme domů, [*]
v naší družině je dáma, vidíš, už ji přinášejí,
zahalenou v plášti, je to — 900
Úder hromu.

PRVNÍ

UHLÍŘ Jen si bij a hromuj, třebaš celé nebe vejpůl
roztrhni! — Tak od Jeruzaléma, povídáte?

DRUHÝ

UHLÍŘ Že má ten hrom ale hubu! Slova není ro-
zumět!

FREIBURK Ano, z Jeruzaléma!

PRVNÍ

UHLÍŘ Máte s sebou taky ženskou, pravda — ?

Jiří *ukazuje na Freiburka*

Dobří lidé, dáma stůně, tady pán je její
bratr, potřebuje —

FREIBURK *přeruší ho*

On je její bratr, lotře, já jsem její muž! Je na 910
smrt chorá, kroupami tak pobitá, že není
mocná slova, proto žádá o místočko u vás,
jenom do rána, než přejde bouřka.

PRVNÍ

UHLÍŘ Ona tedy žádá o místočko u nás, v chatrči?

Jiří

Ano, dobří uhlíři, než přejde bouřka a než
bude možno pokračovat v cestě.

DRUHÝ

UHLÍŘ Na mou pravdu, bylo tedy zapotřebí tolik 920
řečí? Stály sotva za dech, co jste při nich
vychrtili z plic!

PRVNÍ

UHLÍŘ Izáku!

FREIBURK Říkáš tedy ano?

DRUHÝ

UHLÍŘ Ovšem, pánové, i kdyby mi tu o přístřeší
prosila a vyla císařova psiska! — Izáku, tak
slyšíš, mizero?

CHLAPEC *v chatrči*

Vždyť jsem povídal, že slyším! Co je?

DRUHÝ

UHLÍŘ Připrav lůžko pro nemocnou dámu, dare-
báku, prostři přikrývky a koukej, aby byla 930
pěkně načečraná sláma, paní bude u nás
přenocovat. Poslouchal jsi dobře?

FREIBURK Uvnitř někdo mluví?

PRVNÍ

UHLÍŘ Chlapec, plavovlásek, je mu deset let a po-
máhá nám v práci.

FREIBURK Dobrá! — Můžeš tedy dovnitř, Pozoro!
A podívejme, jeden roubík povolil!

POZORA Cože?

FREIBURK Ale nic. — A uložte ji pěkně v koutku, až se
začne rozednívat, dám ti znamení.
Pozora odnese slečnu do chatrče.

ŠESTÝ VÝSTUP

Předešlí bez Pozory a slečny.

FREIBURK Jiří! Teď udeřím do strun své radosti, máme 940
ji, máme ji, Kunhutu z Klániště, jako že
Freiburka, to jest mne, pokřtili po vlastním
otci! Ne, za všechna nebeská blaženství, od
mládí toužená, prošená, nevzdám se rozko-
še, která mě nazítří čeká! — A pročpak jsi,
Jiříku, nepřišel z Hvozdovala dříve?

Jiří Protože jsi pro mě dříve nedal poslat!

FREIBURK Jiří, kdybys ji byl spatřil, jak si přicválala,
na bělouši, pohádkově krásná, v doprovodu 950
pánů z celé země! Byla jako slunce panující
hvězdám, zdálo se, že křeménkům, co jiskří
koně pod kopyty, říká: před mým pohledem
vám nezbyvá než roztát! Byla krásnější než
amazonská panovnice, božská Thalestris, [*]

když sestoupila z kavkazského horstva prosit Alexandra Velikého o polibek!

JIŘÍ A kde jsi ji lapil?

FREIBURK Na pět hodin cesty, Jiří, na pět hodin cesty od rýnského hradu Kamene, kde jí pan hrabě tři dny strojil hlučné slavnosti a hody. Průvod pánů rytířů ji nechal na okamžik o samotě, a v tu chvíli jsem se vrhl na jejího strýce Izidora, který u ní zůstal, srazil jsem ho do písku, a potom vzhůru na koně i se slečnou a hurtem pryč!

JIŘÍ Ale Maxi, Maxi, copak jsi to — ?

FREIBURK Já ti řeknu, příteli —

JIŘÍ Nepřivoláváš svým nehorázným počínáním na sebe jánevímco?

FREIBURK Ty můj milý starý vrtohlavče, medu z Hybly je mi třeba na žízňivost mého srdce, vyprahlého jako klestí touhou po pomstě! Má se ten duchaprázdňý obraz dále pyšnit na podstavci vznešenosti jako božská Olympanka? A proč? Kvůli našincům? Snad aby houfem opouštěli kostely a táhli za ní? Proto bude lépe s kontrfejsem rovnou na smetiště, z nejskvělejších výšin do nejhlubší hlubiny, a každému hned bude jasné, že v ní není ani za mák božskosti.

JIŘÍ Ale pro živý svět pověz, kde se v tobě bere tolik nenávisti k ní?

FREIBURK Jiří, člověk hodí do kaluže třeba celé jmění, kromě jediného, to jest citu! Jiří, já ji miloval, a ona nebyla mé lásky hodna, ke všemu jsem dostal košem, ačkoli, jak slyšíš, nebyla mé lásky hodna! Pošeptám ti něco — i když při myšlence na ni blednu! Jiří, ano, Jiří, přivede-li ďábla do rozpaků nevímjaký přelud, pak ať hledá radu u kohouta, který dělal marně komplimenty slípce, ale špásování za-

nechal, když zjistil, že ji celou prožral mor!

JIŘÍ Doufám, že se nebudeš mstít nerytířsky!

FREIBURK Chraň bůh, pomsty takového druhu bych se nechtěl nadít ani od pacholka! — Dopravím ji zpátky na rýnský hrad Kámen, postavím ji před hraběte v celé její kráse, kromě nákrčníku, a to bude celá moje pomsta. 990

JIŘÍ Kromě nákrčníku?

FREIBURK Ano, Jiří. Předtím ovšem svolám všechny lid.

JIŘÍ Dobrá, ale až se všechno odbude, co potom?

FREIBURK Pak si o ní trochu zafilozofuji. Seznámím vás všechny s trochou metafyziky dle Platóna [*] a místo komentáře přidám jeden žertíček dle Diogena. Člověk je — — — Pst! Ticho! 1000[*] Naslouchá.

JIŘÍ Tak co? Člověk je — ?

FREIBURK Člověk podle Platóna je zvíře o dvou nohou bez peří, a víš, jak Diogenes tuto pravdu prokazoval? Na kohoutech! Ptáka oškubal a předhodil ho davu. — Taky o Kunhutě z Klániště, můj příteli, je podle mého možno — — — Ale pozor! Ať jsem zatracenec, jestli poblíž někdo neseseďá z koně! [*]

SEDMÝ VÝSTUP

Vstoupí hrabě z Hvězdy

a rytíř Ohnivec.

Později Božina. Předešlí.

HRABĚ

Z HVĚZDY *klepe na dveře chatrče*

Slyšíte mě, dobří uhlíři?

OHNIVEC V takovéhle noci aby člověk o přístřeší žebрал u vlčího doupěte! 1010

HRABĚ

Z HVĚZDY *Smíme dovnitř?*

FREIBURK *vstoupí mu do cesty*

- S dovolením, panstvo! Ať jste, kdo jste —
 Jiří Dvůrník nemůžete.
 HRABĚ
 z HVĚZDY Ne? A proč ne?
 FREIBURK Uvnitř není místo ani pro nás. Pouze jeden kouteček zbyl pro mou ženu, na smrt nemocnou, a pro osobu k její obsluze. Snad 1020 byste nechtěl dámu z domku vystrnadit?
- HRABĚ
 z HVĚZDY Na mou čest ne! Naopak jí přeji, aby se vám brzo zotavila. — Božino!
 OHNIVEC Vidím, že dnes v noci asi zaklepeme na hostinec Pod nebeskou bání!
- HRABĚ
 z HVĚZDY Božino, tak slyšíš?
 BOŽINA *zvenčí*
 Tady jsem!
 HRABĚ
 z HVĚZDY Dojdi pro přikrývky, utáboříme se ve smřčině. 1030
Vstoupí Božina a uhlířský mládenec.
 BOŽINA *přináší přikrývky*
 Čert sám ví, co je to tady za pořádek! Jak mi mládeneček vypravuje, uvnitř sedí rytíř v ocelovém brnění a drží hlídku u nějaké dámy, slečinka má ruce spoutané a v ústech roubík jako dobytče, když má jít na porážku.
- HRABĚ
 z HVĚZDY Cože? Slečna? S pouty na rukou a s roubíkem? — Kdo ti to povídal?
 OHNIVEC Chlapče, odkudpak to víš? 1040
 UHLÍŘSKÝ
 MLÁDENEC *poleká se*
 Pst! — U všech svatých, ne tak nahlas, pánové!
- HRABĚ
 z HVĚZDY Pojd blíž!

- UHLÍŘSKÝ
 MLÁDENEC Říkám tiše!
 OHNIVEC Od kohopak, mládenečku, máš tak dobré zprávy? Mluv!
- UHLÍŘSKÝ
 MLÁDENEC *potajmu, teprve poté co se kolem sebe rozhlédl*
 Pánové, sám jsem ji viděl. Když ji přinesli, já ležel na slámě a slyšel, jak si o ní povídají, že prý stůně. Pootočím lucernu a vidím, že je zdravá, tváře měla jako naše Lorinka. A hnedka zavrňela, zamrkala očima a se- 1050
 vřela mi ruku. Chytrý psík by nepoprosil kumštovněji: Osvobod mě, milý chlapče, osvobod mě z pout! A moje oči slyšely a moje ruce rozuměly.
- HRABĚ
 z HVĚZDY A proč, plavovlásku, neuděláš, oč tě prosila?
 OHNIVEC Pročpak otálíš?
- HRABĚ
 z HVĚZDY Vysvobod ji z pout a pak ji pošli k nám.
 UHLÍŘSKÝ
 MLÁDENEC *ustrášeně*
 Říkám tiše! — Musíte být jako ryby. — Tamhle už se zvedají tři jejich společníci, míří sem a obhlízejí, co se děje. 1060
Zhasne svítilnu.
- HRABĚ
 z HVĚZDY Nic, můj mladý hrdino, se neděje.
 OHNIVEC Neslyšeli nic.
- HRABĚ
 z HVĚZDY Jen si vyměnili místa, kvůli dešti.
 UHLÍŘSKÝ
 MLÁDENEC *ohlíží se*
 A budete mě ochraňovat?
- HRABĚ
 z HVĚZDY Jako že jsem rytíř! Máš mé slovo!
 OHNIVEC Na takové slovo můžeš spoléhat!

- UHLÍŘSKÝ
MLÁDENEC Dobrá, domluví se s otcem. — Teď se
dobře dívejte, co budu dělat, jestli vejdu do 1070
chatrče nebo ne.
*Hovoří s uhlířím v pozadí u ohně,
potom uklouzne do chatrče.*
- OHNIVEC Trefili jsme na nějaké prapodivné ptáčky!
Na vazaly krále Belzebuba, oblečené do řá-
dových plášťů noci? Na manžilk, kteří svá-
zali svůj svazek provazy a pouty na nějaké
říšské silnici?
- HRABĚ
z HVĚZDY Říkali prý nemocná!
OHNIVEC Na smrt nemocná, a přitom ani neprojevo-
vali zájem o pomoc!
BOŽINA Však je zase pěkně rozvedeme!
Odmlka
POZORA *v chatrči*
Halo! Hej! Ty uličníku!
- HRABĚ
z HVĚZDY Rychle, Ohnivče!
Vstanou.
- FREIBURK Co se děje? 1080
Purkrabčci družina se zvedá.
- POZORA Spoutali mě! Spoutali mě!
Objeví se slečna z Klániště.
- OHNIVEC U všech vládců nebeských, co vidím?
- OSMÝ VÝSTUP
- Slečna Kunhuta z Klániště v cestovním úboru
s rozpuštěnými vlasy. —
Předešlá.*
- KUNHUTA *vrhne se hraběti k nohám*
Zastaňte se mě, ať jste kdokoli!
Pokud vás váže jako rytíře

- slib hájit ctnost a nevinnost, je tady!
Pohaněná a potupená panna
leží vám u nohou, můj zachránče!
- FREIBURK Pacholci, honem, pryč s ní!
Jiří *snaží se ho zadržet*
- Poslyš, Maxi!
- FREIBURK Říkám pryč! Nesmí ani slovo ceknout!
HRABĚ
- z HVĚZDY Tak už dost, pánové! Oč vlastně jde? 1090
FREIBURK Oč? O mou ženu, k čertu! — Chopte se jí!
KUNHUTA Tvou ženu? Lháři!
- HRABĚ
z HVĚZDY *přísně* Nech ji na pokoji!
Cokoli žádáš na přítomné dámě,
vypověz dříve mně, mám na to právo,
neboť se svěřila mé ochraně!
Zvedne ji.
- FREIBURK Kdo jsi, ty hrdopýšku, a co chceš?
Vrazit klín mezi věrné manžele?
Kdo ti dal právo brát mi vlastní ženu?
- KUNHUTA Darebáku, já nejsem tvoje žena!
HRABĚ
- z HVĚZDY A kdo jsi vlastně ty? Jsi ničema, 1100
jsi zpropadený chlapík, lupič panen!
Říkáš, prý tvoje žena! chlípničku,
a zatím spíše peklo pečtilo
váš svazek provazy a roubíkem!
- FREIBURK Cože? Kdo?
- Jiří Maxi, prosím tě!
- HRABĚ
z HVĚZDY Kdo jsi?
- FREIBURK Pánové, mýlíte se —
HRABĚ
- z HVĚZDY Pověz, kdo jsi!
- FREIBURK Myslíte, pánové, že —
HRABĚ
- z HVĚZDY Posviťte mi!

- FREIBURK Tu panici jsem sice přivedl,
nicméně —
- HRABĚ
- z HVĚZDY Světlo, povídám!
*Božina a uhlíři přinášejí smolnice
a železné svícníky.*
- FREIBURK Já jsem —
- JIRÍ Víš, co jsi? Vztekly blázen! Pojďte pryč! 1110
chceš nadosmrtni pošpinit svůj štít?
- HRABĚ
- z HVĚZDY Dřk, dobří uhlíři, a pěkně sviťte!
Freiburk spustí hledí.
- HRABĚ
- z HVĚZDY Ptám se tě znova, kdo jsi! Zvedni hledí!
- FREIBURK Pánové —
- HRABĚ
- z HVĚZDY Zvedni hledí!
- FREIBURK Poslyšte!
- HRABĚ
- z HVĚZDY Lehkovážníku, s odpovědí váháš,
a myslíš si, že zaváhám i já!
Strhne mu přílbu, purkrabí se zapotácí.
- POZORA Sražte ho k zemi, opovážlivce!
- BROUSEK Taste!
- FREIBURK Ty drzoune! Jsi posedlý?
*Vzchopí se, vytasí meč a pokusí se
zasáhnout hraběte, ten ucouvne.*
- HRABĚ
- z HVĚZDY Náš samozvaný ženich se chce bránit?
Srazí ho.
- Marš zpátky do pekla, kam patříš, čerte, 1120
můžeš tam oslavit své líbánky!
- BROUSEK Klopýt! Kles! Padl! To je hrůza!
- OHNIVEC vyrazí vpřed
- Kupředu, přátelé!
- POZORA Pryč!
- OHNIVEC Hurtem na ně!

Žeňte je, pakáž jednu, zčerstva odtud!
*Purkraběcí houfec se rychle rozprchne
kromě Jiřího, který ošetřuje Freiburka.*

HRABĚ

z HVĚZDY *k purkrabětmu*

Všemocní bozi, vidím dobře? Freiburk!

KUNHUTA

tlumeně

Nevděčník jeden! Je to čertův lišák!

HRABĚ

z HVĚZDY Pročpak ses o tu pannu tolik bral,
co jsi s ní, nešťastníku, zamýšlel?

JIRÍ

Nemůže mluvit. Krev mu crčí do úst.

KUNHUTA

Jen ať se udusí!

HRABĚ

z HVĚZDY Jsem jako ve snách! 1130

Tak chrabrý bojovník a dobrý člověk!

— Pojďte sem všichni, pomozte mu!

OHNIVEC

Honem!

Odneste ho a ustelte mu v chýši!

KUNHUTA

HRABĚ

z HVĚZDY A což mu rovnou ustlat rýčem v hrobě!
Jen klid! V tak povážlivém stavu, dámo,
vám neuškodí ani nepohřbený.

KUNHUTA

Prosím vás, vodu!

HRABĚ

z HVĚZDY Je vám nevolno?

KUNHUTA

Ne — jenom — Pomoc! — Není kam si
sednout!

— Proboha!

Zavravorá.

HRABĚ

z HVĚZDY Dobré nebe, Božino,

pomoz mi!

BOŽINA

Posviťte!

KUNHUTA

Ne!

HRABĚ

z HVĚZDY *který ji zatím dovedl k sedátku*

Už to přešlo?

1140

KUNHUTA Milha se ztrácí! Vidím zase světlo! —

HRABĚ

z HVĚZDY Váš záchvat byl tak nenadálý! Proč?

KUNHUTA Můj zachránce a osvoboditeli,
jak popsat onu nelidskost a hrůzu
zločinu, který měl být na mně spáchán?
Uvážím-li, co všechno, nebýt vás,
mě mohlo čekat, krev mi v oudech tuhne
a vlasy se mi ježí samou hrůzou!

HRABĚ

z HVĚZDY Povězte mi, kdo jste a co se stalo.

KUNHUTA Povím! Jak ráda se vám se vším svěřím! 1150
Svou chrabrou pravici jste neochránil
osobu nevážnou, jsem totiž, pane,
Kunhuta, baronesa z Klániště,
zachránil jste mi drahocenný život,
a za to se vám brzo na mém hradě
odvděčím já i všichni moji blízcí!

HRABĚ

z HVĚZDY Kunhuta z Klániště? To není možné! [•]
Vy —

KUNHUTA Ano! Čemu se tak divíte?

HRABĚ

z HVĚZDY *vstane*Nerad vás, na mou věru, zarmucuji,
přišla jste ovšem z deště pod okap! 1160
Před vámi totiž stojí hrabě z Hvězdy!

KUNHUTA Můj zachránce, vy že se jmenujete — ?

HRABĚ

z HVĚZDY Mé jméno je, jak pravím, hrabě z Hvězdy,
lituji, lepším sloužit nemohu.KUNHUTA *povstane*

Bozi, jak přísně zkoušíte mé srdce!

BOŽINA *po straně*

Z Klániště? Slyším dobře?

OHNIVEC *s údivem*

Je to ona!

Odmilka

KUNHUTA Tak budiž. Proto ovšem neuhasne
nový cit, který ve mně právě vzplanul!
Od nynějška chci na mysli i v srdci
mít jen svůj život, čest i zachránce 1170
před vlkem, který se tu válí v prachu.
Pojď blíž, můj milý plavovlasý chlapče,
můj osvoboditeli, tu máš prsten,
více ti na místě dát nemohu,
nicméně brzy, mladý hrdino,
odměním přiměřeněji tvou chrabrost.
Zabránil jsi mé velké potupě
a zasloužil ses o mou blaženost.
Obrátí se k hraběti.
A vy, můj pane, od nynějška máte
všechno, co je mé, v moci. Patřím vám! 1180
Vyneste soud a podrobím se mu!
Musím vás následovat na váš hrad?

HRABĚ

z HVĚZDY *poněkud na rozpacích*Milostslečno, hrad není daleko,
můžete přenocovat u mé matky,
chcete-li, tedy rychle do sedla!

KUNHUTA Přiveďte koně!

HRABĚ

z HVĚZDY *po odmlce*Račte odpustit,
že naše vztahy nejsou —KUNHUTA Prosím vás,
nemluvte o tom, zahanbujete mě,
hraběcí žalář strpím bez lítosti!

HRABĚ

z HVĚZDY Žalář? Ne, slečno, ubezpečuji vás — 1190

KUNHUTA *přerušit ho*Nést břímě vaší velkodušnosti
je těžké: podáte mi ruku?

HRABĚ
z HVĚZDY

Světlo!

Odchází.

DĚJISTĚ: KOMNATA NA HRADU HVĚZDĚ

DEVÁTÝ VÝSTUP

Vstoupí Kunhuta, napůl oblečena do romantického úboru, a usedne u stolku s líčidly. Za ní vejdou Rozálie a Brigita.

ROZÁLIE *k Brigitě*

Posaď se třeba tady, matičko. Víš, ohlásil se u nás hrabě z Hvězdy, a než dokončím své paní účes, slyšela by ráda od tebe kus rozprávky.

BRIGITA Vy jste tedy slečna z Klániště? Jste slečna Kunhuta?

KUNHUTA Ano, matičko.

BRIGITA Že prý jste dcera císařova! 1200

KUNHUTA Já a dcera císařova? Ne! Ne! Kdo ti tohle napovídal? Nynější náš císař není se mnou spřízněný, jsem ovšem praprapravnučkou jednoho z těch císařů, co panovali na německém trůně v uplynulých stoletích.

BRIGITA Panebože, je-li možná? Praprapravnučkou — ?

KUNHUTA Ano.

ROZÁLIE Vidíš, co jsem říkala!

BRIGITA Na mou věru, teď už mohu klidně umřít!

Opravdu, sen pana hraběte se vyplnil! 1210

KUNHUTA Jaký sen?

ROZÁLIE Jenom dobře poslouchejte příběh, nad nějž není v širém světě podivnějšího! — — —

Tak hovoř, ale pěkně zkrátka, matičko, a rovnou k věci, říkám, času není nazbyt.

BRIGITA Jsou to už dvě léta, tehdá koncem roku pro-

padl pan hrabě zvláštní trudnomyslnosti. Její příčiny se nikdo nedopátral. Začal blouznit, ležel celý malátný a tvář měl jeden plamen, lékaři už vyzkoušeli všechno umění, až vposled usoudili, že mu není pomoci. Co dříve uzamykal do srdce, to v poblouznění 1220 horečky měl nyní na jazyku, pravil, že se přeochoťně zřekne života, že neví o děvčeti, které by ho mohlo milovat, a přitom život bez lásky je smrt. Prý svět je hrob a hrob je kolébku a on se podle svého zdání teprv nyní narodí. — Tři noci matka proseděla u syna, tři noci vyprávěl, že se mu zjevil anděl a že na něj volal: Musíš věřit! Věřit! Věřit! 1230 Matka se ho táže, zdali onen pokyn shůry dodal jeho srdci síly, ale on jí na to řekne: „Síly? Ne!“ a s povzdechnutím dověti: „A přece, přece ano, ale teprv až ji spatřím!“ Hraběnka se tedy ptá: A spatříš ji? Pan hrabě praví: „Jistě!“ A kdy? vyzvídá zas matka. A kde? „V noci o Silvestra, přesně na počátku roku mě k ní dovede!“ A kdo, můj miláčku, a ke komu? „Kdo? Anděl,“ odpoví jí, „doprovodí mě k mé dívce!“ Pak se otočí a usne. [•]

KUNHUTA Hloupé klevety!

ROZÁLIE Jen poslouchejte dál! — Tak pokračuj!

BRIGITA Nato o Silvestra v noci, právě v okamžiku, kdy se mění letopočet, pozvedne se zpola z lůžka, jako by měl vidění, zrak upře do prostředka komnaty a ukazuje rukou: „Matko! Matko! Matko!“ Co se děje, ptá se hraběnka. „Tam, ano, tam!“ Kde? „Rychle!“ šeptne. — Co chceš? — „Pancéř, přilbici a meč!“ — Kam se chceš vydat, ptá se matka. „Za ní,“ praví, „za ní! Ano, ano, 1250 ano!“ Potom klesne do podušek: „Mamin-

ko, buď sbohem, sbohem buď!“ a v okamžení leží, ruce nohy natažené, jako mrtvý.

KUNHUTA Mrtvý?

ROZÁLIE Ano, mrtvý.

KUNHUTA Ona myslí mrtvému jen podobný?

ROZÁLIE Povídala mrtvý, ale nepřerušujte ji. — Co dál?

BRIGITA Přitiskly jsme tváře k jeho hrudi, ale vládlo v ní jen ticho jako v prázdné komoře. I pírkó 1260 jsme mu přidržely na rtech, zkoušely jsme, jestli ještě dýchá. Lékař mínil, že už ducha vypustil, byl celý vylekaný, přímo do ucha ho jménem volal, vůněmi ho dráždil, budil, křísil, bodal třískou, píchal jehlou, vytrhl mu vlas, až vyšla kapka krve, ale všechno marné, nehnul ani prstem, ležel jako mrtvý.

KUNHUTA A potom?

BRIGITA Potom, když tak dlouho, dlouho ležel, probudil se, obrátil se utrápenou tváří ke stěně 1270 a povídal: „Proč přinášejí světla? Zmizela mi! Zase je pryč! Ano!“ jako by ho právě záře světla o ni připravila. — Hraběnka se k němu skloní, k nádrům si ho přivine a zašeptá: „Můj Bedřichu, kde jsi to byl?“ „Kde? U ní,“ odpovídá přelaskavě, „u ní, u té, která mě má ráda, u nevěsty nebem ustanovené! Jdi, matko, jdi a ve všech kostelech dej za mě na modlení, neboť teď si opět přeji žít!“ 1280

KUNHUTA A jeho stav se doopravdy zlepšil?

ROZÁLIE Kupodivu ano.

BRIGITA Zlepšil se, má slečno, doopravdy zlepšil, od onoho okamžiku pookřával, jako mocí nebeského balzámu zas nabyl síly, a než nový měsíc nadešel, byl zdrav.

KUNHUTA A vyprávěl? Co vám pak vyprávěl?

BRIGITA Toť se ví, že vyprávěl! A jeho vyprávění

konce nebralo! Jak ho vzal anděl za ruku a vedl nocí, jak mu zlehka pootevřel komůrku, kde děvče spalo, jak svou září rozplamenil celou světničku, jak vešli, jak tam spočívala ve své dívčí líbeznosti, na sobě jen košilku, jak otvírala při pohledu na ně oči dokořán, jak celá udivená zavolala přiškraceným hlasem: „Slyšíš, Marijanko?“ bezpochyby na někoho, kdo spal ve vedlejší jizbě, jak se potom zvedla z postýlky, jak zčervenala radostí a poklekla, jak před ním hlavu schýlila a zašeptla: „Můj vzácný pane!“ jak mu 1300 anděl řekl, že je dcerou císařovou, jak mu pověděl i o znamínku na dívčině šíji, jak náš pán je spatřil, celé krásně červenavé, jak se zachvěl nevýslovnou blažeností, za bradu ji vzal a do tváře se jí chtěl podívat, jak při tom naneštěstí vešla služka Marijanka s loučí a jak s jejím příchodem se celý obraz rázem rozplynul.

KUNHUTA A ty máš za to, že tou dcerou císařovou jsem 1310 já?

BRIGITA A kdo jiný?

ROZÁLIE To bych řekla!

BRIGITA Když jste přijela a když se rozhlásilo, kdo jste, všichni hradští spráskli ruce nad hlavami, každý volal: To je ona!

ROZÁLIE Chybělo jen jedno, aby se i zvony rozhlaholily a také volaly své Ano! Ano! Ano!

KUNHUTA Děkuji ti, matičko, a tady přijmi na památku 1320 za své vyprávění náušničky. A teď můžeš jít. Brigita odejde.

DESÁTÝ VÝSTUP

Kunhuta a Rozálie.

- KUNHUTA *zhlíží se v zrcadle,
pak bezděky poodejde k oknu
a otevře je. Odmika.*
Shromáždila jsi všechny písemnosti
pro pana hraběte, má Rozálie?
Osvědčení i dopisy a spisy?
- ROZÁLIE *zůstává stát u stolu*
Tady jsou. Všechny v jedné obálce.
- KUNHUTA *zamyšleně*
Podej mi — — —
Sejme vějičku, zavěšenou venku na okně.
- ROZÁLIE Co, má slečno?
- KUNHUTA Vidíš, děvče,
jako by se jí dotklo křídlo, že?
- ROZÁLIE *přistoupí k ní*
Co si to prohlížíte?
- KUNHUTA Vějičku!
Někdo ji naltčil sem, pod okno.
— Vida, už o ni ptáček zavadil! 1330
- ROZÁLIE Opravdu. Kdopak? Zdá se mi, že čížek!
- KUNHUTA Hádám spíš na samečka pěnkavy.
Od rána už ho lákám, jenže marně.
- ROZÁLIE Nechal tu pírkó, podívejte se.
- KUNHUTA *zamyšlena*
Podej mi — —
- ROZÁLIE A co, slečno? Listiny?
- KUNHUTA *zasměje se a zlehka ji uhodí*
Ne, podej mi, ty šelmo, hrstku prosa!
Rozálie se zasměje a přinese proso.

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

Vejde sloužící. Předešlí.

- SLOUŽÍCÍ Přichází hrabě z Hvězdy se svou matkou!
- KUNHUTA *okamžitě odhodí všechno z ruky*
Ty věci rychle schovej!
- ROZÁLIE Ano, hned!
- KUNHUTA *Zavře toaletní stolec a odejde.*
Budou mi samozřejmě vítáni! 1340

DVANÁCTÝ VÝSTUP

*Vstoupí hraběnka Helena a hrabě z Hvězdy.
Slečna Kunhuta.*

- KUNHUTA *vykročí jim vstříc*
Převzácná matko mého zachránce,
čemu mám vděčit, jaké okolnosti
za štěstí, že smím vidět vaši tvář,
a navíc políbit i vaši ruku?
- HRABĚNKA Opravdu, zahanbujete mě, slečno,
přišla jsem políbit vás na čelo
a optat se, jak se vám u nás daří!
- KUNHUTA Výborně. Nechybí mi zhora nic.
Nezasloužím si takovouto přízeň,
přízeň a péči téměř mateřskou, 1350
a jestliže můj poklid něco ruší,
pak povýtce jen jistý pocit studu.
Nicméně stačil okamžik, a svár,
panující v mém nitru, rázem zmizel.
Obrátí se na hraběte.
Můj hrabě, jak se vede vaší ruce?
- HRABĚ
- z HVĚZDY Míníte levé ruce? Vaše starost
mě, slečno, zraňuje víc než má rána.
Pomáhal jsem vám trochu neobratně

- s koně a zavadil jsem o sedlo.
 HRABĚNKA Zranil ses? Ale? O tom ani nevím. 1360
 KUNHUTA Skutečně? Ještě po příjezdu na hrad
 vám ruka silně krvácela, ne?
 HRABĚ
 z HVĚZDY Má ruka? Dávno na to zapomněla.
 Pokud bych zaplatil i Freiburgovi
 v souboji o vás kapkou vlastní krve,
 zdála by se mi cena příliš nízká!
 KUNHUTA To je věc názoru, já smýšlím jinak!
Obrátí se k jeho matce.
 Má vzácná paní, neposadíte se?
Jedno křestílko přinese sama,
ostatní hrabě. Všichni se posadí.
 HRABĚNKA Přemýšlela jste o své budoucnosti?
 Uvážila jste, slečno, postavení, 1370
 do kterého vás osud zavedl?
 Smířilo se už se vším vaše srdce?
 KUNHUTA *s dojetím*
 Drahá a vzácná paní hraběnko,
 chci zbytek dnů, mně vyměřených, strávit
 v kruhu svých blízkých doma, na Kláništi,
 a nadosmrti vděčně vzpomínat
 na všechno, co jste pro mě udělali.
 Budu mít v nehynoucí úctě vás
 i vaše vzácné pohostinství dotud,
 dokud mi bude dovoleno dýchat. 1380
Pláče.
 HRABĚNKA A kdy se zamýšlíte vydat ke svým?
 KUNHUTA Ráda bych — čekají už na mě tety
 — myslím snad zítra — ale nejpozději —
 v příštích dnech se dám dopravit k nám
 na hrad.
 HRABĚNKA A stojí něco vašim přáním v cestě?
 KUNHUTA Nic, vzácná paní, dovolu-li mi
 něco si otevřeně objasnit.
Políbí jí ruku, povstane a přinese své listiny.

- Přijměte je, můj hrabě, ode mě!
 HRABĚ
 z HVĚZDY *vstane*
 Smím, slečno, vědět, co mi nabízíte?
 KUNHUTA Písemnosti stran sporu o Štaufen, 1390
 listiny zakládající můj nárok
 na uvedené panství, pane hrabě.
 HRABĚ
 z HVĚZDY Uvádíte mě do rozpaků, slečno!
 Máte-li dojem, že se těmi spisy
 prokáží vaše práva, ustoupím,
 i kdyby mě to stálo vlastní střechu!
 KUNHUTA Ne, pane hrabě, vezměte si je,
 dnes už vím, že jsou v aktech dvojznačnosti
 a právo zpětné koupě promlčené. 1400
 Ale i kdyby byl můj nárok jasný,
 neuplatnila bych ho proti vám.
 HRABĚ
 z HVĚZDY Ne, opravdu ne, slečno, nesouhlasím!
 Rád přijmu vaši ruku ke smíru,
 když mi ji nabídnete, ale jinak,
 třeba jste o Štaufenu na pochybách,
 váš spis by měly spíše dostat na stůl
 císař a říšská soudní komora!
 Ať zákon určí, kdo z nás dvou se mýlí!
 KUNHUTA *k hraběnce*
 Ani vy mě, má vzácná hraběnko,
 nezabavíte těch zlořečených akt? 1410
 Protiví se všem novým citům ve mně,
 pálí mě v prstech, nebudou mít pro mě
 na tomto božím světě nikdy cenu,
 i kdybych žila devadesát let!
 HRABĚNKA *rovněž vstane*
 Nezacházíte příliš daleko,
 má drahá slečno, ve své vděčnosti?
 Pod vlivem prchavého hnutí myslí
 rozhodujete o rodinném jmění!

Přijměte prosím návrh mého syna,
ať spisy přezkoumají ve Wetzlaru,
budeme si vás, slečno, stále vážit,
ať padne rozhodnutí jakékoliv. 1420

KUNHUTA

vzrušeně

Štaufen je rozhodně má záležitost,
žádného strýce se ptát nemusím
a synáčkovi odkáži své srdce!
Nač obtěžovat pány ve Wetzlaru?
Já umím rozhodovat rychleji!
Roztrhá papíry a hodí je na zem.

HRABĚNKA

Mé malé, milé, nerozvážené dítě!
Když se už stalo, co se právě stalo,
pojdte sem, ke mně, ať vás políbím! 1430
Obejme ji.

KUNHUTA

Mou duši rozplamenil nový oheň,
napříště už mu nesmí stát nic v cestě,
chci, aby padly všechny zábrany
mezi mým vzácným zachráncem a mnou,
až dosmrti chci dýchat pouze proto,
abych jej mohla ctít a milovat!

HRABĚNKA

s pohnutím

Dobře, má dcero, ano, to je pěkné,
ale jste rozrušena!

HRABĚ

z HVĚZDY

Nepřál bych si,
abyste v budoucnosti litovala!
Odmlka

KUNHUTA

Kdy mohu odcestovat na Klániště? 1440

HRABĚNKA

Kdy chcete, slečno! Syn vás doprovodí.

KUNHUTA

Tak dobrá — zítra.

HRABĚNKA

Jak si přejete,
třebaže bych vás ráda pozdržela. —
Ale dnes u stolu vás čekat smíme?

KUNHUTA

Dík! Pokud najdu v srdci sílu, přijdu!
Odejde.

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

Hraběnka Helena, hrabě z Hvězdy.

HRABĚ

z HVĚZDY

Povídám, jako že jsem řádný muž,
s tou bych se oženil!

HRABĚNKA

I jdi!

HRABĚ

z HVĚZDY

Že ne?

Sama chceš, abych se už rozhodl,
a proč ne pro ni? Proč ne, pověz!

HRABĚNKA

Proč?

Netvrdím, že by se mi nelíbila. 1450

HRABĚ

z HVĚZDY

Však taky nemusí být svatba dneska! —
Je z rodu byvších saských císařů.

HRABĚNKA

Vzpomeň si na sen silvestrovské noci,
nesvědčt pro ni?

HRABĚ

z HVĚZDY

Nezapírám, ano!

HRABĚNKA

Přesto si všechno ještě promysli.
Odejdou.

TŘETÍ DĚJSTVÍ

DĚJISTĚ:

ZALESNĚNÉ HORSKÉ SVAHY.

POUSTEVNA

PRVNÍ VÝSTUP

*Bohuš a Božetěh Studánkové pomáhají**Katynce sestoupit se skály.*

BOŽETĚH

Má milá Katynko, dej pozor na rozsochu
v cestě! Tady na kameni roste trsek mechu,
sem si stoupni! Raději bych s tebou mluvil
o růžích, však víš! Jen o nich vědět! 1460

BOHUŠ Ty jsi asi, Kateřino, o své dnešní pouti neřekla nic bohu. — Jinak by tě myslím čekali už na rozcestí u mariánského obrázku dva andělé, dva mládci urostlého vzhledu se sněhobílými křídly na zádech, a řekli by: buď sbohem, Bohuši, buď sbohem, Božetěhu, můžete se vrátit, odkud jste k nám přišli, cestu k Pánu ukážeme Katynce už sami. — Ale nikoho jsme nepotkali. Musíme tě tedy do kláštera odvést my. 1470

BOŽETĚH Duby rozptýlené po úbočích jsou tak tiché, že je slyšet leda datlův tlukot. Dojista už dávno vědí, že je poblíž Katynka, a naslouchají myšlenkám, jež se ji honí hlavou. Kdybych se i já směl v širém kraji rozplynout a dozvědět se, na co myslí! Ani zvuky harfy nejsou srdci milejší než její city. Dovedla by třeba celé izraelské plémě od královských písni Davidových odlákat a jejich ústa novým žalmům učit! — [*]
Moje milá Katynko!

KATYNKA Můj milý otče! 1480

BOŽETĚH Alespoň mi řekni slůvko!

KATYNKA Už jsme u cíle.

BOŽETĚH Ano, jsme. V té přívětivé stavbě s věžemi, tak mile skryté v skalním klínu, mají svoje kobky augustiniánští mnichové, tam žijí v tichu klauzury, a tady vidíš svaté místo zasvěcené jejich modlitbám.

KATYNKA Jsem unavena.

BOŽETĚH Posadme se tedy, pojď a podepři tě, nepodáš mi ruku? Nedaleko mříže vidím odpočívadlo, 1490
je na něm husto travičky, co živ jsem nespátl tak pěkné místo, podívej se!
Usednou.

BOHUŠ Jak se cítíš?

KATYNKA Velmi dobře.

BOŽETĚH Připadáš mi pobledlá a čelo se ti leskne potem.

Odmilka

BOHUŠ Před časem jsi dokázala ujít lesem polem bez umdlení mnoho mil a ke spočinutí ti stačil kámen, z ramene jsi sňala raneček a posloužil ti za podušku, hned jsi pookřála, ale dneska 1500
vypadáš tak sklesle, že by tě i všechny ložumenty naší paní císařovny sotva postavily na nohy.

BOŽETĚH Chceš něco pro osvěžení?

BOHUŠ Přinesu ti doušek vody z pramene.

BOŽETĚH Anebo se poohlédnu po nějakém lesním ovoci.

BOHUŠ Pověz, milá Katynko!

KATYNKA Děkuji ti, otče.

BOŽETĚH Ty jen stále děkuješ. 1510

BOHUŠ A přitom všechno odmítáš.

BOŽETĚH Toužíš jenom po jediném, abych všemu udělal co možná nejrychleji konec, abych zašel za převorem Agathonem, který je mým dávným přítelem, a řekl mu, že přišel starý Božetěh, a proč: on totiž míní pohřbít navěky své jediné, své znejmilejší dítě.

KATYNKA Můj milý tatínku!

BOŽETĚH Dobrá, ať je tedy po tvém, ale dříve než se rozhodneš k tak významnému kroku, kroku neodvolatelnému, rád bych ti ještě slůvko 1520
řekl, rád bych pověděl, co napadlo jak Bohuše, tak mne už cestou sem a co by podle náhledu nás obou bylo třeba uskutečnit ještě před rozmluvou s převorem — chceš vědět, co?

KATYNKA Ano, jen mluv.

BOŽETĚH Poslouchej mě tedy pozorně a zkoumej bedlivě své srdce! — Ubíráš se do kláštera uršulinek, do samoty skryté mezi horami a sosno-

vými hvězdy. Na krásný svět, na jeviště našich životů chceš zapomenout, tebe láká leda pohled na tvář boží, nahradí ti ve tvém zbožném odloučení všechno: otce, svazek 1530 manželský a dítě, ba i políbení líbezného vnuka.

KATYNKA Ano, milý tatínku.

BOŽETĚH *po kratší odmlce*

A co by se stalo, kdybys předtím na pár týdnů, dokud počasí je ještě pěkné, zašla znovu k oné hradní zdi a celou věc si znovu promyslela?

KATYNKA Kam?

BOŽETĚH Myslím, jestli by ses chtěla vydat na hrad Hvězdu, víš, tam do šeríků pod skalou, kde 1540 hnízdí čížek a kde zámek zaplavený sluncem hledí s výše do širého kraje?

KATYNKA Ne, můj milý tatínku!

BOŽETĚH Proč ne?

KATYNKA Hrabě mi to zakázal. On je mým pánem.

BOŽETĚH Zakázal? Tak dobrá, nesmíš jeho zákaz překročit. A co když zajdu za ním s prosbou o svolení?

KATYNKA Cože? Co jsi říkal? 1550

BOŽETĚH Optám se ho, zdali by ti nedovolil pobýt v koutku pro tebe tak příjemném, a já bych tě pak z přátelského srdce opatřil vším potřebným.

KATYNKA Ne, můj milý tatínku!

BOŽETĚH Proč ne?

KATYNKA *sklíčeně*

Raději nic takového nepodnikej, beztak by pan hrabě nedal svolení, a kdyby nakrásně i souhlas dal, já bych ho přesto nedbala. 1560

BOŽETĚH Katynko, má milá Katynko, a já se přesto za ním vydám, pokleknu, tak jako nyní klekám před tebou, a řeknu: vzácný pane, dovolte

mé dceři Kateřince bývat u vás v podzámčí, mít nad hlavou jen širou oblohu a dopřejte jí potěšení sledovat vás, ovšem zdálky, ano, na nejdelší dostřel šípu, kdykoli si vyrazíte z brány. Vykažte jí prosím na noc místo na slámě, co podestýláte svým pyšným ořům. Je to pro ni lepší než se utrápit. 1570

KATYNKA *rovněž před ním klekne*

Bože na nebesích, ty mě zahubiš! Tvá slova se mi křížem krážem zarývají do hrudi, jsou jako ostrí nože! Ne, už nechci do kláštera, chci se vrátit do Heilbronn, zapomenout na hraběte, vdát se, za koho si přeješ, třeba by mi za svatební lože posloužila temná země, v hrobě osm sáhů hlubokém!

BOŽETĚH *který mezitím povstal a pozvedá i ji*

Ty se na mě zlobíš, Katynko?

KATYNKA Ne, ne, jak tě mohlo něco takového napadnout? 1580

BOŽETĚH Odvedu tě do kláštera.

KATYNKA To nikdy, pravím, nikdy! Ani do kláštera, ani na hrad Hvězdu! — Opatři mi u převora nocleh, abych měla kde svou hlavu složit, a pak za rozbřesku, bude-li nám práno, vyrazíme zpátky.

Pláče.

BOHUŠ Copak jsi jí, starče, udělal?

BOŽETĚH Ach, já jsem jí asi ublížil!

BOHUŠ *zvoní*

Převor Agathon je doma?

DVEŘNÍK *otvírá*

Pochválen buď Ježíš Kristus! 1590

BOŽETĚH Až navěky.

BOHUŠ Snad se vzpamatuje.

BOŽETĚH Pojd', mé dítě!

Všichni odejdou.

DĚJISTĚ: HOSPODA

DRUHÝ VÝSTUP

*Rýnský hrabě z Kamene
a Bedřich z Pánovic vstoupí,
za nimi hospodský Jakub Smola
a zbrojný doprovod.*

RÝNSKÝ

HRABĚ *ke zbrojnošům*

Ať odsedlají koně! Rozestavte stráže tři sta kroků kolem krčmy. Dvnitř vpustte každého, ven ani myš! Až nakrmíte, poschovávejte se po maštálích. Vycházejte pokud možno málo. Po příjezdu Eginharta se zprávami z Klániště vám vydám další rozkazy. *Zbrojnoši odejdou.*

Kdo všechno v místě bydlí? 1600

JAKUB

SMOLA Račte prominout, jen já a moje žena, vzácný pane!

RÝNSKÝ

HRABĚ A kdo bydlí tady?

JAKUB

SMOLA Dobytek!

RÝNSKÝ

HRABĚ Cože?

JAKUB

SMOLA Račte prominout, jen dobytek! — Mám prasnici. Co vidíte, je její chlívěk, sbitý z latí. Právě vrhla podsvinčata.

RÝNSKÝ

HRABĚ Dobrá. A kdo bydlí tady?

JAKUB

SMOLA Kde? 1610

RÝNSKÝ

HRABĚ Za třetími dveřmi?

JAKUB

SMOLA S prominutím nikdo.

RÝNSKÝ

HRABĚ Nikdo?

JAKUB

SMOLA Nikdo, vzácný pane! Určitě a doopravdy nikdo. Nebo lépe pověděno kdekdo. Dveře totiž vedou do polí.

RÝNSKÝ

HRABĚ Dobrá. — Jak se jmenuješ?

JAKUB

SMOLA Jakub Smola.

RÝNSKÝ

HRABĚ Jakube Smolo, můžeš tedy zmizet! *Hospodský odejde.*

RÝNSKÝ

HRABĚ A co teď? Zalezu do skrýše, po dobrém způsobu pavouků, změním se v nevinnou hromádku prachu, a jakmile panenka, řečená Kunhuta, uvázne v síti, já skočím a kusadla pomsty jí zaryji hluboko do zrádné hrudi. Tak! Zabít ji, zabít ji, zabít a kostru té frejírky, pomník všech frejů, pak uložit na hradě Kameni mezi dva trámy!

BEDŘICH

Uklidni se, Albrechte, tvé podezření není ještě potvrzeno, vypravil jsi sice Eginharta na Klániště, ale doposud se nevrátil.

RÝNSKÝ

HRABĚ Pravda, nevrátil se, ale ona sama, taškárka, 1630 mi ve psaníčku naznačuje, samozřejmě po úvodních pozdravech a poručeních, že jí nemusím už příště věnovat svou péči, neboť hrabě z Hvězdy postupuje slečně panství Štaufen cestou přátelského narovnání. Při mé nesmrtelné duši, jestliže je v jejím počínání špetka poctivého úmyslu, pak zbrojně houfce, které jsem dal svolat kvůli ní, zas

rozpuštím a všechno klidně spolкну. Ale pokavád se vrátí Eginhart a potvrdí, že zvěsti o zasnubách nejsou vybájené, potom je s mou zdvořilostí konec, potom sklapne jako zavírák, pak pro náklady na svolání hotovosti kvůli ní si dojdu sám, i kdybych ji měl hlavou dolů obrátit a celou částku po halířích vytrépat slečně z kapes.

TŘETÍ VÝSTUP

Vstoupí Eginhart ze Stráže. Předešlí.

RÝNSKÝ

HRABĚ

Vítej, příteli, a přijmi moje bratrské a věrné pozdravy! — Jak se mají věci na Kláništi?

EGINHART

Jak, přátelé? — Tak, jak se povídalo, pověsti nám v ničem nelhaly! Oba rozvinuli plachty něžných citů a teď plují oceánem lásky s nadějí, že nejpозději do novoluní už budou kotvit v zátočině manželského přístavu.

RÝNSKÝ

HRABĚ

Ať jim praští do stožáru hrom, než ty své kotvy spustíš!

[•]

BEDŘICH

Jsou už zasnoubeni?

EGINHART

Zásnuby se sice ještě nekonaly, ale kdyby oči mohly mluvit, tváře psát a stisky rukou pečtit, pak byla dávno ruka v rukávě!

RÝNSKÝ

HRABĚ

Co víš o Štaufenu? Postoupil jí svoje panství? Vypravuj!

1660

BEDŘICH

Dostala už dáreček? A kdy?

EGINHART

Předvířem, v den jejích narozenin, uspořádali jí strýčínkové na Kláništi velkou slavnost. A když zrána slunce červenavě ozářilo její lůžko, listina jí spočívala na přikrývce, rozumějte, byla přiložena ke psaníčku zami-

lovaného hraběte a opatřena doložkou, že Kunhuta se může ujmout zmíněného zboží jako svatebního daru, to jest jakmile se rozhodne mu dát svou ruku.

1670

RÝNSKÝ

HRABĚ

A ona řekla ano. Samozřejmě! Udělala před zrcadlem pukrle a řekla ano.

EGINHART

Stran darovací listiny? Toť se ví!

RÝNSKÝ

HRABĚ

A stran stanovené ceny, stran své ruky?

EGINHART

Ani pomyšlení, že by řekla ne!

BEDŘICH

Opravdu ne?

EGINHART

Nedej pánbu! Copak ona některému ze svých nápadníků řekla někdy ne?

RÝNSKÝ

HRABĚ

Ovšem v jisté chvíli, jak se říká, skutek utek?

1680

EGINHART

Na to jste se mě už neptal.

RÝNSKÝ

HRABĚ

A jak na psaníčko odpověděla?

EGINHART

Že prý je tak dojata, až se jí z očí řinou slzy dvěma pramenky, div se v nich písmo na papíře neutopí. Marně volá ku pomoci slova, aby vyjádřila její pravé city, všechna prý jí připadají jako žebráci. — Až dosmrtní i bez podobných obětí smí hrabě plným právem očekávat její vděčnost, už je beztak jako diamantem do jejího srdce vryta. — Zkrátka, dopis hýřil obojakostmi a pitvornostkami a měnil barvu, jako by byl z taftu. Neznal ani ano, ani ne.

1690

RÝNSKÝ

HRABĚ

Přátelé, jak pravím, tímto kouskem vykopala svému čarování hrob! Já se dal přelhat, ano, ale příště nikoho už přelhat nesmí! Řadu těch, co obalamutila, uzavírám! Kde jsou oba moji jízdní poslové?

BEDŘICH *křikne do dveří*
Hej!

ČTVRTÝ VÝSTUP

Vstoupí dva poslové. Předešlí.

RÝNSKÝ

HRABĚ

vyjme dva dopisy z kabátce

Převezměte obě psaní — jedno dávám tobě, druhé tobě. — S prvním koukej trapem cválat za převorem augustiniánů Agathonem! Rozuměl jsi? Že si večer přesně v sedm přijdu do kláštera pro rozhřešení! A s druhým ponavštívíš Petra Kůlu, kastelána na Kláništi. Jak se ozve z velké věže půlnoc, přiharcuji s houfci před bránu a vtrhnu dovnitř. Do hradu se nevydávaj před setměním a dej pozor! Ani živáček tě nesmí spatřit, slyšíš dobře! — Ty se ovšem bílého dne neboj, nemáš proč! — Je všechno jasné?

1700

POSLOVÉ

Ano!

RÝNSKÝ

HRABĚ

vezme jim opět dopisy z rukou

Dopisy jsme doufám nezaměnili?

[•]

BEDŘICH

Ne! Ne!

RÝNSKÝ

HRABĚ

Ne? — — Hrom a peklo!

EGINHART

Copak?

RÝNSKÝ

HRABĚ

Kdo je pečtil?

BEDŘICH

Tvoje psaní?

RÝNSKÝ

HRABĚ

Ano!

BEDŘICH

Zatraceně! Pečtil jsi obě sám!

1720

RÝNSKÝ

HRABĚ

vrátí dopisy poslům

Ale ovšem, správně! Tumáte a běžte, budu

na vás čekat u potoka poblíž mlýna. —
Pojďme, přátelé!
Všichni odejdou.

DĚJISTĚ: KLÁNIŠTĚ. HRADNÍ JIZBA

PÁTÝ VÝSTUP

Hrabě z Hvězdy sedí u stolu, osvětleného dvěma svícemi. Je zamyšlen. V ruce má loutnu, občas se probírá ve strunách. V pozadí Božina se zabývá hraběcím oděním a zbraněmi.

HLAS

zvenčí

Otevřete mi! Otevřete!

BOŽINA

Kdo je?

HLAS

Já, Božino! Já, milý Božino!

BOŽINA

Kdo?

HLAS

Já!

BOŽINA

Ty?

HLAS

Já!

BOŽINA

Kdo?

HLAS

Já!

HRABĚ

z HVĚZDY

odloží loutnu

Ten hlásek znám!

BOŽINA

I mně je, na mou duši, povědomý!

HLAS

Otevřete mi, milostpane hrabě!

HRABĚ

z HVĚZDY

Proboha, vždyť —

BOŽINA

Ať visím, není-li to —

HLAS

Katynka, ano, malá Katynka,
Katynka z Heilbronnů, kdo jiný!

1730

HRABĚ

z HVĚZDY

vstane

Cože?

K čertu!

BOŽINA *pustí všechno z rukou*
 Ty? Skutečně ty? Děvče zlaté!
Otevře dveře.

HRABĚ
 z HVĚZDY Ne, co svět světem stojí —
 KATYNKA *vstoupí*

Jsem to já!

BOŽINA Podívejte se, doopravdy ona!

ŠESTÝ VÝSTUP

Katynka s dopisem v ruce. Předešlá.

HRABĚ
 z HVĚZDY Vyhoď ji! Nechci o ní ani slyšet!
 BOŽINA Co říkáte?
 KATYNKA Je tu pan hrabě z Hvězdy?

HRABĚ
 z HVĚZDY Vyhoď ji! Nechci o ní ani slyšet!
 BOŽINA *vezme ji za ruku*
 Přece jí dovolte — !
 KATYNKA *podává mu dopis*

Mám pro vás dopis!

HRABĚ
 z HVĚZDY *konečně se k ní obrátí*
 Cože? — A co tu vlastně pohledáváš?

KATYNKA *ulekne se*
 Bůh mě ochraň, já nic! — Jenom nesu dopis. 1740

HRABĚ
 z HVĚZDY Co je mi po něm! — Dopis! Jaký dopis?
 Odkud je? Co s ním já mám společného?
 KATYNKA Ten dopis je —

HRABĚ
 z HVĚZDY Nic o něm nechci slyšet!
 Jdi pryč a odevzdej ho v předpokojí!

KATYNKA Vyslechněte mě, vzácný pane, prosím!

HRABĚ
 z HVĚZDY *vztekle*

Nestoudná poběhllice! Děvko! Couro!
 Nechci nic slyšet! Ihned odejdi!
 Jdi pryč, kam patříš, zpátky do
 Heilbronnu!

KATYNKA Já půjdu, pane mého života,
 jenom se rače ponížít a dopis, 1750
 pro vás tak významný, si převezmíte!

HRABĚ
 z HVĚZDY Ale já nechci, nezajímá mě!
 Jdi okamžitě pryč!

KATYNKA Můj vzácný pane!

HRABĚ
 z HVĚZDY *obrátlí se*
 Kde mám bič? Visí někde na hřebu!
 Podíváme se, smím-li ve svém domě
 mít svatý pokoj od nějaké holky!
Sejme ze zdi bič.

BOŽINA Můj pane! Jasnosti! Co chcete provést?
 Proč odmítáte převzít od ní psaní,
 když ani není psáno její rukou?

HRABĚ
 z HVĚZDY Mlč, starý osle!
 KATYNKA *k Božinovi*

Raději buď zticha. 1760

HRABĚ
 z HVĚZDY Já přece vím, kde jsem! Jsem na Kláništi,
 a taky vím, proč její dopis nechci!
 — Teď snad už půjdeš?

KATYNKA Ano, vzácný pane!

HRABĚ
 z HVĚZDY Tak co?
 BOŽINA *polohlasem ke Katynce, která se chvěje strachy*
 Jen klid a žádný strach!

HRABĚ
 z HVĚZDY Už zmiz! —
 Odevzdej psaní stráží u vchodu
 a vrať se pěkně zpátky do Heilbronnu!

KATYNKA Poslechnu tě! Už jdu! Jen mě nech dřív,
než zvedneš bič, pár slůvek promluvit
s Božinou, ano? —
Obrátí se k Božinovi.

Ty si dopis vezmeš?

BožINA Dej mi ho, dítě. Copak je v něm psáno? 1770

KATYNKA Je od hraběte z Kamene, už víš?
a svědčí o tom, že chce ještě dnes
zdejší hrad Klániště vzít útokem
ke škodě krásné panny Kunhuty,
nevěsty mého vznešeného pána.

BožINA Pán z Kamene? A útok na Klániště?
Ne, nevěřím! — Kde jsi ten dopis vzala?

KATYNKA Kde? Dopis dostal převor Agathon
ve chvíli, kdy jsme božím řízením
s mým otcem pobývali v jeho cele. 1780
Převorovi byl obsah nejasný,
užuž chtěl psaní vrátit poslovi,
ale já mu je honem vytrhla
a pospíchala kvapem na Klániště,
vyrozumět vás, ano, zalarmovat,
protože dneska o půlnoci chtějí
svůj nebezpečný záměr uskutečnit.

BožINA Proč dostal psaní právě Agathon?

KATYNKA Co já vím? Na tom přece nezáleží.
Dopis měl dojít zřejmě do rukou 1790
někoho tady, v místě, na hradě,
nechápu jen, proč skončil u převora,
ale stran přepadu je všechno pravda,
na vlastní oči jsem se přesvědčila,
že hrabě už se chystá na Klániště,
cestou k vám jsem ho sama potkala.

BožINA Co ti to straší v hlavě? Bludy!

KATYNKA Bludy? —

Ne! Jako že mi říkáš Katynko,
hrabě se utábořil poblíž hradu,
kdo nevěří, ať skočí na koně, 1800

a uvidí, že kolem po lesích
vartují jeho jízdní pacholci.

BožINA — Přečtete si, můj pane, zprávu sám,
opravdu nevím, co si o ní myslet!

HRABĚ

z HVĚZDY *odloží bič, vezme dopis a začne ho číst*
„Až budou zvonit na Kláništi půlnoc,
přicválám před bránu, nech otevřeno.
Jakmile začne hořet, vtrhnu dovnitř.
Cíl vpádu je jen jeden: Kunhuta
a její snoubenec, pan hrabě z Hvězdy.
Proto dej, starče, vědět, kde je najdu!“ 1810

BožINA

HRABĚ

z HVĚZDY Kdo? Podpis chybí, vidím jen tři křížky!
Odmuka

Kolik má zbrojnošů? Co myslíš, děvče?

Tak šedesát až sedmdesát, pane!

KATYNKA

HRABĚ

z HVĚZDY Hraběte z Kamene jsi nepotkala?

KATYNKA

Ne, jeho přímo ne.

HRABĚ

z HVĚZDY

Kdo velí houfům?

KATYNKA

Dva rytíři, mně neznámí, můj pane!

HRABĚ

z HVĚZDY

Říkala jsi, že leží poblíž hradu.

KATYNKA

Ano, můj pane.

HRABĚ

z HVĚZDY

A jak daleko?

KATYNKA

Tak ve vzdálenosti tří tisíc kroků,
porůznu v lese. 1820

HRABĚ

z HVĚZDY

Vlevo při cestě?

KATYNKA

Ne, vpravo, poblíž mostu přes potok,
v borovém hvozdu.
Odmuka

BožINA

Neslýchaná podlost!

HRABĚ
z HVĚZDY *zastrčí psaní do kabátce*
Zavolej pány z Klániště! Běž! Honem!
— Kolik je hodin? Mluv!

BOŽINA Půl dvanácté.

HRABĚ
z HVĚZDY Nesmíme ztratit ani okamžik.
Nasadit si přilbu.

BOŽINA Už běžím! — Pojď, má milá Katynko,
ať občerstvím tvé unavené srdce. —
Jak velkým díkem jsme ti zavázáni:
tak chvátat cestou necestou a tmou — 1830

HRABĚ
z HVĚZDY Nechceš mi, panno, ještě něco říci?
KATYNKA Ne, ne, můj vzácný pane!

HRABĚ
z HVĚZDY — Copak hledáš?
KATYNKA Obálku.
Hledá ji v živůtku.
Možná by tě zajímala.
Kde ji mám — ? Myslím, že ji — ?
Ohlíží se.

HRABĚ
z HVĚZDY Obálku?
KATYNKA Tak! Tady je!
Podává obálku hraběti.

HRABĚ
z HVĚZDY Dej mi ji.
Prohlíží si papír.
Celá hoříš! —
Zabal se, Kateřino, do šátku
a pij, až vychladneš, jsi určena! —
Šátek máš?

KATYNKA Nemám —

HRABĚ
z HVĚZDY *strhne si šerpu, rychle se obrátí a hodí ji na stůl*
Vezmi si mou šerpu.

Obléká si rukavici.
Kdy se chceš zase vrátit za otcem?
Samozřejmě tě —
Zaráží se.

KATYNKA Prosím? Co jsi říkal? 1840

HRABĚ
z HVĚZDY *povšimne si biče*
Kde se tu vzal ten bič?

BOŽINA Vy sám jste, pane—!

HRABĚ
z HVĚZDY *rozhorleně*
Co? Čekají snad na výprask mí psi?
Vyhodí bič z okna, až zazvoní střepy. Katynce:
Samozřejmě ti dám i vůz, i koně
na cestu do Heilbronn, milé dítě!
— Kdy se chceš vrátit?

KATYNKA *zachvěje se*
Hned, můj vzácný pane!

HRABĚ
z HVĚZDY *pohládí ji po tváři*
Hned? Ne, ne! Přespíš přece v hospodě!
Do očí mu vhrknou slzy.
— Co koukáš? Jdi a honem uklid střepy!
Zatímco Božina uklízí střepy,
hrabě vezme ze stolu šerpu
a podá ji Katynce.
Tu máš a vrať mi ji, až vychladneš!

KATYNKA *chce mu políbit ruku*
Můj vzácný pane!

HRABĚ
z HVĚZDY *odvrátí se*
Měj se dobře, děvče! [•]

Zvenčí se ozve hluk a zazní zvon.
Můj bože!

BOŽINA Co je?
KATYNKA Asi poplach!
KATYNKA Poplach? 1850

HRABĚ

z HVĚZDY Pánové na Kláništi, do boje!
Bůh s námi! Rýnský hrabě už je tu!
Všichni odejdou.

[•]

DĚJISTĚ: PODHRADÍ, NOC, HRAD HOŘÍ,
ZVON VYZVÁNÍ NA POPLACH

SEDMÝ VÝSTUP

PONOCNÝ *vstoupí a zaduje do rohu*
Hoří hrad! Hoří hrad! Hoří hrad!
Probud se, Klániště, povstaňte, mužové,
vstávejte, ženy a robata z podhradí, setřeste
ze sebe obra, svůj spánek, a vzbudte se,
vzchopte se, vzmužte se, hoří hrad, zrada se
do něho vplížila po špičkách branami, vraž-
da se šikuje, s luky a šípy se vmísila mezi nás, 1860
zhoubu jí na cestu svítí a plameny pochodní
šlehají po zdech i zákoutích! Hoří hrad!
Hoří hrad! Kéž bych měl železné plíce
a mocnější slovo než „hoří“! Hrad hoří!

OSMÝ VÝSTUP

*Hrabě z Hvězd. Tři pánové z Klániště
se svými zbrojnoši. Ponocný.*

HRABĚ

z HVĚZDY Spravedlivé nebe! Hrad je v jednom ohni!
Kdo je žhářem? — Božino!

BOŽINA *za jevištěm*
Ano!

HRABĚ

z HVĚZDY Kde mám štít a kopí?

RYTÍŘ

z KLÁNIŠTĚ Co se stalo?

HRABĚ

z HVĚZDY Neptejte se, popadněte, co vám přijde pod
ruku, a běžte ke hradbám, tam bojujte 1870
a bijte kolem sebe jako postřelení divoáci!

RYTÍŘ

z KLÁNIŠTĚ Cože? Rýnský hrabě že je před bránou?

HRABĚ

z HVĚZDY Před bránou, a dříve, pánové, než dáte na
závoru, bude uvnitř! Na hradě je zrádce,
ten mu otevřel!

RYTÍŘ

z KLÁNIŠTĚ Neslýchaný úklad! Vražedný čin, jemuž ne-
ní rovno! — Vzhůru!
Odkvapí se svými zbrojnoši.

HRABĚ

z HVĚZDY Božino!

BOŽINA *zvenčí*

Ano!

HRABĚ

z HVĚZDY Kde mám kopí, meč a štít?

1880

DEVÁTÝ VÝSTUP

Vstoupí Katynka. Předešlí.

KATYNKA *přináší kopí, meč a štít*
Tady jsou!

HRABĚ

z HVĚZDY *zatímco si bere meč a opásává se*
Co mi zase chceš?

KATYNKA Přináším zbroj!

HRABĚ

z HVĚZDY Nevola! Jsem přece tebe!

KATYNKA Božina brání hrad.

HRABĚ

z HVĚZDY A proč neposílá panošíka? — Už se zase vtíráš?
Ponocný znovu zaduje do rohu.

DESÁTÝ VÝSTUP

*Rytíř Ohnivec se svými muži.
Předešlí.*

OHNIVEC Jen si duj a zaduj, až ti tváře puknou! Každý okouněk i krtek ví už dávno, co se děje, jen 1890
ty musíš vytrubovat do světa, že hoří, ke vše-
mu tak ničemně, až pámbu brání!

HRABĚ
z HVĚZDY Kdo tam?
OHNIVEC Jízdní z hradu Hvězdy!

HRABĚ
z HVĚZDY Tedy Ohnivec!
OHNIVEC Osobně!

HRABĚ
z HVĚZDY Pojd' blíž a zůstaň na místě, než zjistíme,
kde zuří nejlítější boj!

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

Vstoupí tety z Klániště. Předešlí.

PRVNÍ
TETA Bůh nám pomoz!
HRABĚ
z HVĚZDY Klid! Jen klid! 1900

DRUHÁ
TETA S námi je ámen! Za chvíli nás probodnou!
HRABĚ

z HVĚZDY Kde je vaše neteř, slečna Kunhuta?
TETY Naše slečna neteř?

KUNHUTA *uvnitř hradu*
Pomoc! Pomoc! Kde jste kdo?

HRABĚ
z HVĚZDY Spravedlivé nebe! Nevolá to právě ona?
Předá štít a kopí Katynce.

PRVNÍ
TETA Ano, ona! — Rychle! Rychle!
DRUHÁ
TETA Podívejte, už je u vchodu!
PRVNÍ
TETA Honem, u všech svatých! Potácí se! Padá! 1910
DRUHÁ
TETA Pospěšte si, potřebuje pomoc!

DVANÁCTÝ VÝSTUP

Kunhuta z Klániště. Předešlí.

HRABĚ
z HVĚZDY *otevře jí svou náruč*
Má Kunhuto!
KUNHUTA *slabě*

Váš dárek! — Zůstal v pouzdře!
Váš portrét, hrabě Bedřichu!

HRABĚ
z HVĚZDY Co? Kde je?
Uprostřed plamenů! Mám strach, že shoří.
KUNHUTA Pomoc!

HRABĚ
z HVĚZDY Jen klid! Jsem přece tady, u vás,
má drahá!

KUNHUTA Pane hrabě, obrázek!
Obrázek v pouzdře!

KATYNKA *přistoupí*
A kde je? Kde leží?

Předá štít a kopí Ohnivci.
KUNHUTA V mém psacím stole. Tu máš klíč, mé dítě. 1920
KATYNKA *odchází*

HRABĚ
z HVĚZDY Katynko, poslyš!
KUNHUTA Jen běž!

HRABĚ
z HVĚZDY Slyšíš, děvče?

KUNHUTA Pospěš si! Vy jí bráníte? Proč?
 HRABĚ
 z HVĚZDY Slečno,
 rád vám dám deset jiných obrázků.
 KUNHUTA Já jiný nechci! — Tady není vhodné
 vykládat vám, co pro mě znamená —
 Jdi, děvče, přines obrázek a pouzdro,
 dostaneš za odměnu pravý dýmáček.
 HRABĚ
 z HVĚZDY Tak dobrá, jdi! Však je tím sama vinna!
 Bláznivá holka, co tu pohledává?
 KATYNKA V pokoji? — V pravém?
 KUNHUTA V levém, drahé dítě! 1930
 Rozumíš! Před vchodem je schod a pavlání!
 KATYNKA Tak tedy v prostředním?
 KUNHUTA Běž, nebo shoří!
 V prostředním, ano! Nemůžeš se zmýlit.
 KATYNKA S pomocí boží vzhůru! Přinesu ho.
Odejde.

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

Předešli bez Katynky.

HRABĚ
 z HVĚZDY Lidičky, tomu, kdo ji doprovodí,
 pomohu k měšci zlata!
 KUNHUTA Ale proč?
 HRABĚ
 z HVĚZDY Kovář Vít, bednář Karel, hrnčíř Fricke,
 nikdo z vás nepůjde, ne?
 KUNHUTA Zvláštní nápad!
 HRABĚ
 z HVĚZDY Opravdu, milá slečno, musím přiznat —
 KUNHUTA To je mi nebývalá horlivost! — 1940
 Povězte mi, co je vám vůbec po ní?
 HRABĚ
 z HVĚZDY Co? Že nám všem dnes velmi pomohla!

KUNHUTA A není navíc jejím otcem císař?
 — Máte strach? Z čeho? I když v domě hoří,
 trámová drží jako z kamene,
 ne, po cestě jí zkáza nehrozí,
 ke schodům ještě požár nepostoupil,
 jedinou útrapou je pro ni dým.
 KATYNKA *objeví se v hořícím okně*
 Proboha, slečno, kouř mě dusí, pomoc!
 — Nedala jste mi správný klíč!
 HRABĚ
 z HVĚZDY *ke Kunhutě*
 Ne? Hrome! 1950
 Tak málo hlava ví, co činí ruka?
 KUNHUTA Nemáte správný klíč?
 KATYNKA *slabým hlasem*
 Ne. Bože, pomoc!
 HRABĚ
 z HVĚZDY Pojď zpátky!
 KUNHUTA Jen ji nechte!
 HRABĚ
 z HVĚZDY Říkám vrať se!
 Bez klíče už nic nepořídíš. Pojď!
 KUNHUTA Ať ještě chvíli hledá — !
 HRABĚ
 z HVĚZDY A proč, k čertu?
 KUNHUTA Už vím, kde najdeš klíč, mé milé dítě,
 na pozlacené skobě nad zrcadlem,
 třpytí se přímo nad mým stolkem, vidíš?
 KATYNKA Na skobě?
 HRABĚ
 z HVĚZDY Panebože, proč ten malíř,
 který mě namaloval, vůbec žil! 1960
 Proč! — A ten, kdo mě počal, jakbysmet!
 — Tak hledej!
 KUNHUTA Na stolku! Víš, drahoušku?
 KATYNKA *odejde od okna*
 Na stolku? Kde je? Pro kouř nevidím!

HRABĚ
z HVĚZDY Jen hledej!
KUNHUTA U zdi vpravo!
KATYNKA *kterou už není vidět*
Vpravo?
HRABĚ
z HVĚZDY Hledej!
Povídám!
KATYNKA *slabě*
Bože, pomoz mi!
HRABĚ
z HVĚZDY Jen hledej! —
Ta její hromská psovská úslužnost! [•]
OHNIVEC Pokud si nepřichvátne, dům se zřítí!
HRABĚ
z HVĚZDY Dojděte pro žebřík!
KUNHUTA A proč, můj milý?
HRABĚ
z HVĚZDY Přineste žebřík, vyšplhám se k oknu!
KUNHUTA Cože, můj drahý, vy sám — ?
HRABĚ
z HVĚZDY Z cesty, prosím! 1970
Ustupte. Obrázek vám přinesu.
KUNHUTA Proboha, ještě chvilku počkejte,
vrátí se jistě hned!
HRABĚ
z HVĚZDY Ne, nechte mě! —
Kde je váš stolek, zrcadlo a skobka,
ona jen sotva ví, já zato ano,
obraz je malovaný olejem
a křídou, přinesu vám ho, jak račte!
Čtyři sluhové přinášejí požární žebřík.
— Postavte žebřík sem.
PRVNÍ
SLUHA *vpředu, ohlíží se*
Tak honem, chlapi!

JINÝ
SLUHA *k hraběti*
Kam?
HRABĚ
z HVĚZDY K tomu oknu dokořán!
SLUHOVÉ *zvedají žebřík*
Hej rup!
PRVNÍ
SLUHA *vpředu*
Co to tam vzadu vyvádíte? — Počkat! 1980
Žebřík je dlouhý, ksakru!
JINÝ
SLUHOVÉ *vzadu*
Tak ho postrč!
Prorazte sloupek v půli okna! Ano?
OHNIVEC *který jim pomáhal*
Teď stojí žebřík jako přibitý!
HRABĚ
z HVĚZDY *odhodí meč*
Dobrá, tak vzhůru!
KUNHUTA Vyslechni mě ještě,
miláčku!
HRABĚ
z HVĚZDY Hned se vrátím!
Vykročí na první příčku.
OHNIVEC *vykřikne*
Stůjte! Bože!
KUNHUTA *s výrazem zděšení rychle ustupuje od žebříku*
Stalo se něco?
SLUHOVÉ Zdivo padá! Pryč!
VŠICHNI Můj Spasiteli, celý dům je v troskách!
Budova se zřítí, hrabě se obrátí a rukama si tiskne čelo. Všichni na jevišti ustupují a odvracejí se. —
Odmilka

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP

Katynka se svítkem papíru v ruce rychle projde mohutným průčelím, které jediné zůstalo stát, za ní kráčí cherubín v podobě plavovlasého mladíka, obklopeného zářím, s křídly na ramenou a s palmovou snítou v ruce.

KATYNKA *jakmile projde průčelím, obrátí se a klesne na zem*
Co se to děje? Ochraňuj mě, nebe!
CHERUBÍN *dotkne se jejího čela špičkou palmové snítky*
a zmizí. Odmilka [•]

PATNÁCTÝ VÝSTUP

Předešlí bez cherubína.

KUNHUTA *nejprve se rozhlédne kolem sebe*
Byl to sen? Bože! — Podívejte se,
příteli!

HRABĚ
z HVĚZDY *zdrčeně*

Ohnivče!

Opře se mu o rameno. 1990

KUNHUTA Mé drahé tety!
Strýčkové! — Hrabě! Slyšíte mě?

HRABĚ
z HVĚZDY *odstrčí ji od sebe* Prosím,
jděte pryč!

KUNHUTA Všechno dobře dopadlo!
Stojíte jako solné sloupy, blázni!

HRABĚ
z HVĚZDY *s odvrácenou tváří*
Pryč! Svět je pro mě k uzoufání smutný,
nechte mě!

OHNIVEC *ke sluhům*

Rychle!

JEDEN

ZE SLUHŮ

JINÝ

SLUHA

KUNHUTA

Rýče! Krompáče!

Snad ještě žije? Prohledejte trosky!

zostra

Hejskové, plnovousem obrostlí!

Myslí si, že je děvče málem na troud,

a zatím si tu leží živa, zdráva

a uculuje se jim do zástěrky!

2000

HRABĚ

z HVĚZDY

obrátil se

Kde?

KUNHUTA

Tady!

OHNIVEC

Neříkejte! Není možná!

TETY

To děvče — ?

VŠICHNI

Bože! Ano! Vidíte ji!

HRABĚ

z HVĚZDY

přistoupí s pohledem upřeným na ni

Tebe snad chrání bůh i všichni svatí!

Zvedne ji ze země.

Kde ses tu vzala?

KATYNKA

Nevím, vzácný pane.

HRABĚ

z HVĚZDY

Stál tu dům. Ty jsi myslím byla uvnitř.

— Ne?

OHNIVEC

Co se s tebou dalo, když se zřítíl?

KATYNKA

Pánové, nevím, co se se mnou dalo.

Odmilka

HRABĚ

z HVĚZDY

Ke všemu má i obrázek!

Vezme jí z ruky svítek.

KUNHUTA

vytrhne mu ho

Kde?

HRABĚ

z HVĚZDY

Prosím!

KUNHUTA

zbledne

HRABĚ
z HVĚZDY Váš obrázek, že ano?
TETY Stal se zázrak!
OHNIVEC Kdopak ti ho dal, pověz?
KUNHUTA *udeřtí ji svítkem přes tvář*
Hloupá Nána! 2010
Žádala jsem ji přece o pouzdro!
HRABĚ
z HVĚZDY Při spravedlivém nebi, musím říci — !
— O pouzdro jste ji žádala?
KUNHUTA Já? Ano!
Mé drahé pouzdro! Podepsal jste mi je,
kladla jsem jí to tuze na srdce!
HRABĚ
z HVĚZDY Běží-li opravdu jen o ně —
KUNHUTA O co?
Oč běží, posoudím spíš já než vy!
HRABĚ
z HVĚZDY K takovým laskavůstkám nemám slov,
slečno!
KUNHUTA *ke Katynce*
Ty jsi ho z pouzdra vyjmula!
HRABĚ
z HVĚZDY Proč? Pověz, milé dítě!
KATYNKA Obrázek? 2020
HRABĚ
z HVĚZDY Ano.
KATYNKA Já jsem ho nevyjmula, pane,
když jsem stůl otevřela, ležel stranou,
napolo rozvinutý vedle pouzdra.
KUNHUTA Ty opice, marš, zmizni!
HRABĚ
z HVĚZDY Kunhuto! —
KATYNKA Měla jsem tedy přinést svítek v pouzdře — ?
HRABĚ
z HVĚZDY Ne, jednala jsi správně, Katuško,
všechna čest, nemohla jsi přece vědět,

že ten kus lepenky je něčím cenný!
KUNHUTA Sám satanáš jí vedl ruku.
HRABĚ
z HVĚZDY Klid. —
Slečna to nemyslela zle. — Už jdi. 2030
KATYNKA Jen když mě nebudeš bít, vzácný pane!
Poodstoupí k Ohnivci
a vmstí se mezi sluhy v pozadí.

ŠESTNÁCTÝ VÝSTUP

Pánové z Klániště. Předešlí.

RYTÍŘ
z KLÁNIŠTĚ Pánové, Rýnský hrabě prchá domů
se zkrvavenou hlavou! Vítězství!
Útok se změnil v útěk!
OHNIVEC Cože?
LID Sláva!
HRABĚ
z HVĚZDY Do třmenů! Vzhůru! Rychle za tou bandou!
U bystriny jim odřízneme cestu!
Všichni se vzdávají.

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

DĚJISTĚ: HORSKÁ KRAJINA S VODOPÁDY A MOSTEM

PRVNÍ VÝSTUP

*Rýnský hrabě na koni táhne s opěšalými zbrojnými
přes most. Za ním, rovněž koňmo, hrabě z Hvězdy,
následován rytířem Ohnivcem a pěštmi zbrojnoši.
Jako poslední přijíždí Božina. Vedle něho kráčí
Katynka.*

RÝNSKÝ
HRABĚ *ke svým zbrojnošům*
Rychle přes most, milé děti, rychle přes

most! Za zády nám burácí pan hrabě
z Hvězdy, žene svého koně jako vítr, nepobo-
říme-li, co se dá, pak bude po nás veta. 2040
Odcválá přes most.

ZBROJNOŠI
RÝNSKÉHO

HRABĚTE *jdou za ním*

Rychle! Strhnout most!
Strhnou most.

HRABĚ
z HVĚZDY

objeví se na jevišti, pobízí koně
Z cesty! — Nedotýkejte se mostu!

ZBROJNOŠI
RÝNSKÉHO

HRABĚTE *zasybou ho šípý*
Tady máte odpověď!

HRABĚ
z HVĚZDY

obrací koně
Vy padouši! Vy zákeřníci! — Ohnivče!

KATYNKA

s pouzdrem v ruce
Vzácný pane!

HRABĚ
z HVĚZDY

Ohnivcovi
Sešikuj střelce!

RÝNSKÝ

HRABĚ

volá přes vodu
Na shledanou, pane hrabě! Jste-li dobrý pla- 2050
vec, zaplavte si! Jsme vám k službám na
mém hradě Kamení, směr přímo za mostem!
Vzdálí se spolu se zbrojnoši.

HRABĚ
z HVĚZDY

Unese-li mě proud, rád k vám zavítám!
Pustí se za nimi.

ZBROJNOŠ

z jeho houfce
Hromské dílo! Pozor! Zastavte!

KATYNKA

zůstane stát na břehu
Pane hrabě!

JINÝ
ZBROJNOŠ
OHNIVEC
VŠICHNI

Kde je jaké břevno nebo prkno, sem s ním!
Ale, ale, přece nejsi z cukru!
Přebrodíme! Přebrodíme! 2060
Vrhnou se za ním.

HRABĚ
z HVĚZDY

Za mnou! Za mnou! Je to jenom pstruží po-
tok, žádná hloubka, břehy blízko! Správně,
správně! Ukážeme darebákům, zač je toho
loket!
Odcválá, houfec za ním.

KATYNKA
BOŽINA

Pane hrabě! Pane hrabě z Hvězdy!
obráť koně
Copak lomozíš a křičíš? — Ve válečné vřavě
nemáš ty co pohledávat! Běžela jsi za námi,
a pročpak?

KATYNKA

zachytí se kmene
Bože!

BOŽINA

sestoupí s koně
Pojď sem. Podkásni si sukýnku a vysedni si 2070
na mou klisnu. Převeďu ji za udidlo přes
vodu.

HRABĚ
z HVĚZDY

za mostem
Božino!

BOŽINA

Ano, vzácný pane, ano, hned! Co poručíte?

HRABĚ
z HVĚZDY

Chci své kopí, podej mi ho!

BOŽINA

pomáhá Katynce do třmenů
Už je nesu!

KATYNKA
BOŽINA

Klisna se plaší!
trhne za uzdu
Stůj, ty zatracená herko! — — — Hleď se 2080
honem zout a svlékni punčošky!

KATYNKA

sedne si na kámen
Okamžiček!

- HRABĚ
z HVĚZDY *za jevištěm*
Božino!
- BOŽINA Já vím, kopí! Už ho nesu! — Co to s sebou táhneš?
- KATYNKA *zatímco se zouvá*
Pouzdro, milý zlatý, pouzdro, co jsem včera — Tak! A je to!
- BOŽINA Cože? Pouzdro z hořícího domu?
- KATYNKA Ano, právě ono! Dostala jsem kvůli němu vyhubováno, hned poránu jsem ho šla hledat na spáleniště a díky bohu — Inu, tak — !
Popotahuje za špičku punčošky.
- BOŽINA U čerta!
Vezme jí pouzdro z ruky.
Žár se ho ani netkl, na mou duši, jako by ho vytesali z kamene. — A co je uvnitř?
- KATYNKA Nevím.
- BOŽINA *vyjme jeden list*
„Listiny stran panství Štaufen, kteréžto pan hrabě z Hvězdy darem postoupil...“ —
I zatraceně!
- HRABĚ
z HVĚZDY *zvenčí*
Božino!
- BOŽINA Okamžik, můj vzácný pane, okamžik! 2100
- KATYNKA *vstane*
Už jsem hotova.
- BOŽINA Pouzdro musíš předat panu hraběti.
Zároveň je Katynce vrací.
Pojď za mnou, ale nejdříve mi pěkně podej ruku.
Pomáhá jí přes bystřinu, druhou rukou vede koně.
- KATYNKA *při prvním kroku do vody*
Ach!
- BOŽINA Sukničku si musíš trochu podkásnout!
- KATYNKA Podkásnout ne, ani za živého boha!

Zůstane stát.

- BOŽINA Jenom nad střevíc, má Katynko!
- KATYNKA Ne, ne! Raději si někde najdu lávku!
Obrátí se.
- BOŽINA Alespoň, mé dítě, po kotníčky, a když ne, 2110
tak alespoň k té nejspodnější podešvi!
- KATYNKA Ne! Ne! Ne! Však já tě brzo dojdou!
Vymkne se mu a uteče.
- BOŽINA *vrátí se na břeh a volá za ní*
Katynko! Hej, Katynko! Já slibuji, že zavřu oči, otočím se, Katynko! Víš, tady na mnoho mil kolem nezavadiš o lávku! — — — Tak ať si jde! Ať jí ten její věnec třeba pukne! Teď se musí rozběhnout až k pramenům, až k býlým horským vrcholům, a na mou duši, nepotká-li převozníka, určitě s ní bude ámen! 2120
- HRABĚ
z HVĚZDY *zvenčí*
Hrom a peklo, Božino, kde jsi?
- BOŽINA Jen si klidně křič! — Jsem, vzácný pane, tady! Za chvilku budu u vás!
Rozmrzele táhne koně přes potok.

DĚJISTĚ: HRAD HVĚZDA. ZÁKOUTÍ, OBKLOPENÉ STROMOVÍM, MEZI ROZVALENÝMI ZBYTKY VNĚJŠÍHO OPEVNĚNÍ. V POPŘEDÍ VYTVÁŘÍ ŠEŘÍK JAKESI PŘIROZENÉ LOUBÍ, POD NÍM KAMENNÉ SEDÁTKO POKRYTÉ SLAMĚNOU ROHOŽKOU. NA VĚTVÍCH SE SUŠÍ KOŠILKA A PÁR PŮNČOŠEK

DRUHÝ VÝSTUP

Katynka leží a spí. Vstoupí hrabě z Hvězdy.

- HRABĚ
z HVĚZDY *zastří si za košili pouzdro*
Přišel za mnou Božina a přinesl mi pouzdro,

že prý Katynka je zase u nás. Když k nám z požářiště svého hradu dorazila Kunhuta, když vtáhla do bran, oznámil mi, že si děvče našlo koutek pod šerfky, a že právě dříme. Při tom se slzami v očích prosil, aby pannu směl s mým dovolením ubytovat na noc ve stáji, a já mu na to odpověděl, že jí zaopatřím nocleh u šenkýře do té doby, dokud její starý otec, Božetěh, si pro ni nepřijede. Mezitím jsem potichounku zašel za dívenkou, abych zkusil uskutečnit jistý záměr. — Nemohu se déle dívat na takové utrpení! Dívku, předurčenou k tomu, aby jí dal svoje srdce nejznamenitější měšťan ve Švábsku, já zatracenec pámbůhví proč s sebou táhnu jako poběhlíci světem, jako psík se vleče ohněm vodou za mnou, bídným, který nemá leda erb a štít. — A přitom v jejím srdci tuším něco víc než pouhý projev sdílnosti, ne, spíše cosi, co v ní rozněcuje možná samo peklo, divné hrátky poblouznění v jejím nitru. Častokrát jsem se jí ptával: Katynko, proč ses tak ulekla, když jsi mě ponejprve spatřila, a pokaždé se jenom roztržitě podívá a řekne: Však vy dobře, vzácný pane, víte! — — — Tady leží! — Doopravdy, když ji vidím, tváře jako krev a ruce křížem, najednou mě opanuje pocit, jaký sluší spíše ženám, a mně začnou z očí kanout slzy. Raději bych zmísta zemřel, vědět, že mi doposavad neprominula mou hrubost s bičem. — Ale co tě vede! Naopak, ta jistě usínala s modlitbičkou za tebe, co ses jí tolik naubližoval! — — — Teď ale rychle, aby mě tu nevyrušil Božina, má za mnou přijít! O třech věcech vypravoval: za prvé, že děvče spává jako dudek, za druhé, že bloudí ve snách jako slídník, za

třetí, že často mluví ze spaní. A na zmíněných jejích vlastnostech teď hodlám založit svůj pokus. — Pokud páchám hřích, pak prosím, bože, předem za odpuštění! *Poklekne k děvočeti a zlehka je oběma rukama obejmě. — Katynka sebou pohne, jako by se probouzela, ale klidně leží dál.*

HRABĚ

z HVĚZDY

KATYNKA

Katynko, spíš?

Ne, vzácný pane, nespím!

[•]

Odmilka

HRABĚ

z HVĚZDY

KATYNKA

Přesto máš obě víčka zavřená.

Víčka?

HRABĚ

z HVĚZDY

KATYNKA

A velmi pevně, jak se zdá.

— I jdi!

HRABĚ

z HVĚZDY

Máš tedy oči otevřené?

Ano, mám, pane, oči dokořán

a vidím tě, jak sedíš na koni.

KATYNKA

HRABĚ

z HVĚZDY

KATYNKA

Tak? Na ryzákovi?

Ne, na bělouši!

Odmilka

HRABĚ

z HVĚZDY

KATYNKA

Pověz mi, srdce mé, kde vlastně jsi?

Na louce, pane, na zelené louce, všude je kvítí, všechno svítí krásou.

2170

HRABĚ

z HVĚZDY

KATYNKA

Opravdu, pomněnky! A tady bertrám!

A tady celý záhon fialek!

HRABĚ

z HVĚZDY

Katynko, rád bych s koně seskočil

a přisedl si na chvilku k tobě!

— Smím?

KATYNKA

Učiň tak, můj pane!

HRABĚ
z HVĚZDY *předstírá, že volá*
Božino! —
Co počít s koněm? — Božino, kde jsi?
KATYNKA Jen klidně koně nech, však neuteče,
vždyť je to Líza!
HRABĚ
z HVĚZDY *usměje se*
Dobrá!
Odmuka. — Zařinčí zbrojí.
Katynko! 2180
Uchopí ji za ruku.
KATYNKA Můj vzácný pane, prosím?
HRABĚ
z HVĚZDY Máš mě ráda?
KATYNKA Z celého srdce!
HRABĚ
z HVĚZDY Ale já — co já?
Já ne.
KATYNKA *směje se*
Ty špásuješ!
HRABĚ
z HVĚZDY Kdo? Doufám —
KATYNKA Mič! —
Vždyť hoříš láskou jako děvčátko!
HRABĚ
z HVĚZDY Ne, na mou víru — Děvčátko?
KATYNKA Co říkáš?
HRABĚ
z HVĚZDY *povzdechne si*
Že na tvou víru, pevnou jako skála,
jsem krátký! — Budiž, přiznávám se, ano!
— Katynko, ale potom —
KATYNKA Ano, prosím?
HRABĚ
z HVĚZDY Co nás dva čeká?
KATYNKA Ptáš se, co nás čeká?

HRABĚ
z HVĚZDY Přemýšlela jsi o tom?
KATYNKA Ovšem!
HRABĚ
z HVĚZDY — Ano? 2190
Mluv!
O velikonocích bude svatba.
HRABĚ
z HVĚZDY *potlačuje smích*
Opravdu, svatba? O svatbě nic nevím!
Katynko, poslyš, kdo to povídal?
KATYNKA Kdo? Ale přece naše Mária!
HRABĚ
z HVĚZDY Mária? Vida! — Kdo je Mária?
KATYNKA Děvečka, která u nás poklízí.
HRABĚ
z HVĚZDY A odkud má tak jisté zprávy, nevíš?
KATYNKA Z olova, pane, které ulila
potajmu pro mě v noci na Silvestra.
HRABĚ
z HVĚZDY Neříkej! Ona tedy věštila — ? 2200
KATYNKA Že si mě vezme krásný mocný rytíř!
HRABĚ
z HVĚZDY A ty sis šmahem pomyslela na mě!
KATYNKA Ano, můj pane!
Odmuka
HRABĚ
z HVĚZDY *s pohnutím*
— Ale já mám dojem,
že půjde o někoho jiného,
například o rytíře Ohnivce.
KATYNKA Ne.
HRABĚ
z HVĚZDY Že ne?
KATYNKA Ne a ne.
HRABĚ
z HVĚZDY A pročpak ne?

KATYNKA Po silvestrovském lití olova
jsem před usnutím poprosila boha,
pro případ, že je věštba pravdivá,
aby se mi můj rytíř zjevil ve snu. 2210
Potom jsi o půlnoci vskutku přišel
své milé nevěstě dát pozdravení,
tak živý, opravdovský jako dnes!

HRABĚ
z HVĚZDY Já — Ale, děvče, o tom nemám zdání! —
Kdy že jsem k tobě přišel — ?

KATYNKA Předloni,
o silvestrovské noci.

HRABĚ
z HVĚZDY A kde, pověz?
Na našem hradě?

KATYNKA Ne, ne, v Heilbronnu.
Přišel jsi, pane, do mé komůrky.

HRABĚ
z HVĚZDY Vypravuješ mi báchorky, mé dítě. —
Tehdy jsem ležel napůl mrtvý doma. 2220
*Odmuka. — Katynka si povzdechne,
pohne se a cosi zašeptá.*

HRABĚ
z HVĚZDY Co říkáš?

KATYNKA Kdo?

HRABĚ
z HVĚZDY Ty!

KATYNKA Já nic neříkala.

Odmuka

HRABĚ
z HVĚZDY *pro sebe*
Tak o Silvestra! Bůhví, to je zvláštní —
Zasní se s očima upřenýma k zemi.
— Pověz mi ještě jedno, Katynko,
přišel jsem k tobě sám?

KATYNKA Ne, vzácný pane!

HRABĚ
z HVĚZDY A kdo byl se mnou?
KATYNKA Ale jdi!

HRABĚ
z HVĚZDY Tak řekni!
KATYNKA Opravdu nevíš?

HRABĚ
z HVĚZDY Na mou duši, nevím!
KATYNKA Milosti, přišel s tebou cherubín,
měl křídla bílá jako padlý sníh,
a jakým světlem blyskotal, jak zářil! —
On tě, můj pane, za mnou přivedl. 2230

HRABĚ
z HVĚZDY *vytřeští na ni oči*
Ano, teď věřím, při svém spasení,
že mluvíš pravdu!

KATYNKA Určitě, můj pane.

HRABĚ
z HVĚZDY *sevrženým hlasem*
Měla jsi houni, jasně červenou,
žíněnou podušku — a povlečení —
bílé!

KATYNKA Tak jest!

HRABĚ
z HVĚZDY A jenom košilku!
KATYNKA Jen košilku? — Ne!

HRABĚ
z HVĚZDY Ne?
KATYNKA Jen košilku?

HRABĚ
z HVĚZDY A volala jsi Marijánku!
KATYNKA Ano!
„Márinko! Kristo! Honem, děvčata!“

HRABĚ
z HVĚZDY A jen jsi kulila své černé oči!
KATYNKA Já myslela, že se mi všechno zdá! 2240

HRABĚ
z HVĚZDY Celá ses chvěla, pomalu jsi vstala,
padla jsi přede mnou — ?

KATYNKA A zašeptala —

HRABĚ
z HVĚZDY *přerušit ji*
A zašeptala jsi: „Můj vzácný pane!“

KATYNKA *směje se*
Tak vidíš! — Pak ti anděl ukázal —

HRABĚ
z HVĚZDY Znaménko! — Dobré nebe, máš je, vskutku?

KATYNKA Ovšem!

HRABĚ
z HVĚZDY *strhne jí šátek*
Kde? Na hrdle?

KATYNKA *pohne sebou*
Dost, prosím!

HRABĚ
z HVĚZDY Bože! —

A já jsem tě vzal zlehka za bradu,
abych ti lépe viděl do tváře?

KATYNKA Vtom přišla Mária, ta nešťastnice,
se svítilnou — — a všechno zmizelo. 2250
Marijánka se mi pak tuze smála,
že ležím na zemi jen v košilce.

HRABĚ
z HVĚZDY Stůj při mně, nebe, mám dvě podoby!
V noci se zřejmě proměňuji v ducha!
Pustí děvče a vyskočí.

KATYNKA *probudí se*
Hospodine, co se to se mnou děje?
Vstane a rozhlíží se.

HRABĚ
z HVĚZDY Vždyť já měl za sen pravdu pravdoucí!
Zatímco na smrt nemocný jsem ležel
na hradě Hvězdě v horečkách, můj duch

putoval za dívenkou do Heilbronnu
a dovedl mě k ní sám cherubín! 2260

KATYNKA Bože, pan hrabě!
Nasadí si klobouček a urovná si šátek.

HRABĚ
z HVĚZDY Nevím, co si počít!

Odmlika

KATYNKA *padne na kolena*
Ležím ti u nohou, můj pane, vidíš,
že očekávám, co mi přikážeš!
Zastihl jsi mě pod hradební zdí
vzdor svému důtklivému zákazu:
chtěla jsem si jen chvilku odpočinout,
než se dám na cestu, to přísahám!

HRABĚ
z HVĚZDY Běda, můj duch se dostal někam nad sráz,
oslepen světlem zázraku, a šílí!
A jak mám porozumět zvěstování, 2270
jež stále slyším zvonit jako stříbro,
že totiž jejím otcem je sám císař?

BOŽINA *zvenčí*
Katynko, kde jsi, děvče?

HRABĚ
z HVĚZDY *zvedne ji rychle ze země*
Honem vstaň!
Uprav si šátek! Jak to vypadáš?

TŘETÍ VÝSTUP

Vejde Božina. Předešlí.

HRABĚ
z HVĚZDY Božino, dobře že jsi přišel, ptal ses,
může-li děvče přespát v konírně,
tvůj návrh není z mnoha příčin vhodný,
odvedeš slečnu ze Studánků
na hrad k mé matce.

- BOŽINA Povídáte na hrad?
 HRABĚ
 z HVĚZDY Ano, a rychle! Doprovodíš ji 2280
 a odneseš jí všechny její věci!
 BOŽINA I hrome! Slyšela jsi, Katynko?
 KATYNKA s jemnou úklonou
 Přijímám, pane, ale pouze dotud,
 dokud se nedopátrám svého otce.
 HRABĚ
 z HVĚZDY Poptám se po něm, ano!
 Božina sváže Katynčiny věci
 s její pomocí do uzlíčku.
 Hotovo?
 KATYNKA Zvedne ze země šátek a podá ho Katynce.
 zčervená
 Co? Ty se ráčíš se mnou obtěžovat?
 Božina se chopí uzlíčku.
 HRABĚ
 z HVĚZDY Podej mi ruku!
 KATYNKA Prosím, vzácný pane!
 Převeď ji přes kameny,
 potom jí dá přednost a kráčí za ní.
 Všichni odcházejí.
 DĚJISTĚ: ZAHRADA, V POZADÍ UMĚLÁ SLUJ
 V GOTICKÉM SLOHU
 ČTVRTÝ VÝSTUP
 Vstoupí Kunhuta, celá zahalená do šlojře ohnivé
 barvy. Za ní Rozálie.
 KUNHUTA Kam odharcoval hrabě z Hvězdy?
 ROZÁLIE Nikdo z hradských, slečno, nemá ani poněti.
 Tři císařovi plnomocníci se včera večer do- 2290
 stavili na hrad, vzbudili ho, on se s nimi

- zamkl v komnatě, jak vyšlo slunce, vyšvihl
 se na koně a zmizel.
 KUNHUTA Otevři mi sluj.
 ROZÁLIE Už je otevřena.
 KUNHUTA Slyšela jsem o rytíři Ohnivcovi, že se točí
 kolem tebe. Za poledne, po koupeli, až se
 ustrojím, tě vyzpovídám, co a jak!
 Odebere se do sluje.
 PÁTÝ VÝSTUP
 Vstoupí slečna Eleonora. Rozálie.
 ELEONORA Dobré ráno, Rozálie! 2300
 ROZÁLIE Dobré ráno, slečno. — Dneska jste si dooprav-
 dy přispíšila. Copak?
 ELEONORA Vypravili jsme se s naším vzácným hostem,
 Kateřinkou, vykoupat se v jeskyni, už se
 nám zdálo dusno. Hrabě totiž ubytoval
 slečnu na hradě.
 ROZÁLIE S prominutím, ale v jeskyni je právě slečna
 Kunhuta.
 ELEONORA Slečna Kunhuta? — A kdo vám vydal klíč?
 ROZÁLIE Jaký klíč? — Už bylo otevřeno.
 ELEONORA Katynku jste uvnitř neviděly? 2310
 ROZÁLIE Neviděly jsme tu, slečno, ani živáčka!
 ELEONORA Ale na mou duši Katynka je uvnitř.
 ROZÁLIE Ve sluji? Ne, vyloučeno!
 ELEONORA Doopravdy! Asi zašla do některé boční ko-
 můrky, kam není dobře vidět. — Vydala se
 napřed, v bráně jsem jí řekla, že se vrátím
 pro osušku, zaskočila jsem si ještě k paní
 hraběnce. — A krindapána, tady je!

ŠESTÝ VÝSTUP

Katynka. Předešlí.

- ROZÁLIE *stranou*
Vida ji! Bože!
- KATYNKA *celá se třese*
Eleonoro! 2320
- ELEONORA Ty už ses vykoukala, Katynko?
Pohledte, jak se svítí, jak se třpytí,
nese svou šíji jako krásná labuť
nad modří průzračného jezera!
— Osvěžila tě lázeň, pověz, děvče?
- KATYNKA Eleonoro, pojďme pryč!
- ELEONORA Co je ti?
- ROZÁLIE *strachy zbledne*
Odkud jsi přišla, snad ne z jeskyně?
Co? Schovala ses někde pod klenbou!
- KATYNKA Eleonoro, zapřísahám tě!
- KUNHUTA *ze sluje*
Rozálie!
- ROZÁLIE Hned!
Ke Katynce.
- Viděla jsi ji?
- ELEONORA Proč bledneš? Pověz!
- KATYNKA *klesne jí do náručí*
Eleonoro! 2330
- ELEONORA Pane, stůj při mně! Katynko, co je ti?
- KUNHUTA *ze sluje*
Rozálie!
- ROZÁLIE Ty lituj, že máš oči!
A vyrvi si je dřív, než svěří ústům,
co viděly! Mé slovo, při nebesích!
Odejde do sluje.

SEDMÝ VÝSTUP

Katynka a Eleonora

- ELEONORA Řekni mi, dítě, proč ti spílala?
A proč se celá třeseš? Co se stalo?
I kdybys v lázni potkala smrt s kosou,
tu smrt, co odměřuje lidem čas,
hrdlo by se ti více nesvíralo!
- KATYNKA Musím ti povědět —
Není schopna promluvit.
- ELEONORA Mluv! Poslouchám. 2340
- KATYNKA Lenorko, ale jednu věc mi slib:
nikdo se o příhodě nedoví!
- ELEONORA Ne, spolehni se, nikdo na světě!
- KATYNKA Víš, proklouzla jsem ukrytými dvířky
potichu do vedlejší jeskyňky,
pod velkou klenbou bylo příliš světla.
Po koupeli se pěkně svěží vracím
s veselou zpátky do prostřední sluje
v domnění, že se v lázni bavíš ty,
ale vtom na pokraji jezírka 2350
jsem uviděla —
- ELEONORA Koho? Pověz mi!
- KATYNKA Eleonoro, musíš za hrabětem
dopodrobna mu všechno vypovědět!
- ELEONORA Ano, mé dítě, jenom vědět, co.
- KATYNKA — Proboha, ale neprozrad mě, prosím!
Než abys řekla, od koho máš zprávu,
raději ať nic o té hrůze neví!
- ELEONORA Mluvíš tak záhadně, má Katynko,
co hrozného jsi vlastně viděla? 2360
- KATYNKA Ach, bude asi lépe, Lenorko,
když nevypustím ani slovo z úst!
Nesmí být zklamán z mého přičinění!
- ELEONORA A proč? Máš důvod něco před ním tajit — ?
Alespoň pověz —

KATYNKA *obráťí se*

Slyšíš!

ELEONORA

Co?

KATYNKA

Už jdou!

ELEONORA

Ale to je jen slečna s Rozálií.

KATYNKA

Honem pryč!

ELEONORA

Pročpak?

KATYNKA

Nebud' bláhová!

ELEONORA

Pryč? A kam?

KATYNKA

Nevím. Odtud! Z libosadu. —

ELEONORA

Máš rozum? Zbláznila ses?

KATYNKA

Lenorko,

když mě tu natrefí, je se mnou konec!

Pryč! Uteču se k paní hraběnce!

2370

Odejdou.

OSMÝ VÝSTUP

Kunhuta a Rozálie vyjdou z jeskyně.

KUNHUTA

podává Rozálii klíč

Tu máš klíč! Pod zrcadlem v zásuvce
napravo najdeš černou schránku s práškem.

Smíchej ho s vínem, vodou nebo mlékem

a řekni: Napij se, má Katynko! —

Co? Raději bys holku pěkně stiskla?

Pomsta a smrt! Běž, dělej, co ti libo,

jenom dej pozor, aby doušek spolkla!

ROZÁLIE

Poslyšte, slečno —

KUNHUTA

Jed a mor a zkáza!

Ji musíš umlčet a sama mlčet!

Spolkne jed, umře, bude pohřbena,

2380

zpráchniví, zmizí a co dál? Pak může

pošeptat jako myrta větru o tom,

co před chvilenkou viděla! Pak hovoř

o právu, odpuštění, bohu, peklu,

mírnosti, lítosti a svědomí!

ROZÁLIE

Ne. Ví-li všechno, nezможете nic.

KUNHUTA

Jed, prach a popel! Temnota a chaos!

Ten prášek rozleptá i celou tvrz,

se všemi psy a kočkami! — Tak běž!

Snaží se tajně získat jeho srdce,

2390

tak udělej, co říkám! Dám krk na to,

že opička mu padla do oka!

Lépe když zmizí jako mráček dýmu,

na světě není místo pro nás obě!

Odejdou.

PÁTÉ DĚJSTVÍ

DĚJISTĚ:

WORMS. PROSTRANSTVÍ PŘED CÍSAŘSKOU FALCÍ. [*]

PO STRANĚ TRŮN. V POZADÍ MÍSTO

OHRANIČENÉ ZÁBRADLÍM, KDE SE MÁ KONAT

BOŽÍ SOUD

PRVNÍ VÝSTUP

*Císař sedí na trůně, po jeho boku arcibiskup worm-
ský, hrabě Otto ze Skály a další rytíři, páni a strážé,
dále hrabě z Hvězd v lehké přílbě a pancéři, Bože-
těh v plné zbroji s kroužky a pláty od hlavy až
k patě. Oba stojí čelem k trůnu.*

CÍSAŘ

V Heilbronnu přede třemi měsíci,
ranil jsi, pane hrabě, při výjezdě
srdéčko jedné mladé blouznivky,
až vposled prchla od starého otce,
a místo abys mu ji poslal zpátky,
skrýváš ji tajně na zděděném hradě.
Nakonec abys hanebný čin zastřel,
šířil jsi bezbožné a směšné bajky
o tom, že se ti zjevil cherubín
a svěřil ti, že tvoje nocležnice
je císařova, to jest moje dcera!

2400

Takové žvásty přenechávám vědmám,
sám se jim směji, přesto, pro mě za mě,
můžeš si děvče třeba korunovat,
ovšem z mých panství sotva něco zdědí
a ke dvoru ji sotva připustím! 2410
Před námi stojí utrápený muž,
nicméně pyšný na své otcovství,
a navíc jistý návistí své ženy,
třeba jsi pověst pošpinil i jí,
když pověst děvčete ti byla málo.
Povolal jsem tě tedy před svůj trůn
zodpovídat se z vážných obvinění
a z hanby, kterou špiníš její hrob.
Teď, přítelíčku nadoblačných mocí,
do zbraně, bij se, abys prokázal 2420
nebeský výrok řečí ocele!

HRABĚ
z Hvězd

zrudne rozhořčením

Můj císaři a pane, vidíš ruku
pokrytou plátem, statnou, silnou, pevnou
a připravenou bojovat i s ďáblem!
Dopadne-li dnes na starcovu hlavu,
nerozmáčkne ji jako hroudu sýra,
zrající na polici v ovčárně?
Dovol mi tedy ve své milosti
objasnit jádro pošetilé zkazky,
ve které planý důvtip lidu spojil 2430
dva různé příběhy, ač nepopírám,
že zvláštní náhodou se k sobě mají
jako dvě půlky téhož prstenu.
Měj prosím ve své velké moudrosti
řečený příběh silvestrovské noci
za pouhý prelud horečnaté mysli!
A jako sám bych nebral vážně sen,
ve kterém bys mě spatřil nekřtěného,
ani ty neber vážně blouznění
o tom, že otcem děvčete je císař. 2440

ARCIBISKUP Taková řeč, můj vzácný vladaři,
čackého žalobce snad ukonejší,
vždyť obžalovaný se nechlubí
zkazkami o tajemstvích jeho ženy,
a co si mezi čtyřma očima
povídal s Márinkou, dnes odvolal.
Pro divukrásu světa, nač ho trestat
za to, že na něm spískal trochu zmatku?
Před hodinou mi slíbil, Božetěhu,
rukoudáním, že vydá Katynku, 2450
hned jak si pro ni přijdeš na hrad Hvězdu!
Jdi, uklidni se, starče, odveď si ji
a zanech sporů, zanech rozmíšek!
Božetěh Ty licoměrníku, chceš zapírat?
Cožpak tvou bídnou duši neovládlo
skrznaskrz přesvědčení, že mé dítě
je levobočnou dcerou císařovou?
Nedal sis vypsát z farní matriky
den Katynčina narození? Ano!
Spočítal sis, kdy byla počata, 2460
a s hříšným důvtipem jsi vyčenichal,
že před šestnácti léty zavítal
do Heilbronnů naš milostivý císař!
Víš, co jsi? Hrdopýšek, zrozený
z polibku bůžka na tvář lítě,
duch otcovraha, osvícený touhou
otřásat žulovými sloupy chrámu,
zasvěceného matce přírodě!
Můj meč tě usvědčí, ty pekelníku!
jinak ať svoje ostří obrátí 2470
proti mně, ať mě srazí do hrobu!

HRABĚ
z Hvězd

Tak budiž! Pánbůh sám tě odsoudí!
Stíhal jsi ve své žlučovitosti
mne, třeba jsem ti nikdy neublížil
a zasloužím si spíše slitování!
Dobrá, ty dráči, budeš mít, co chceš!

Ne, nezapírám, že mi cherubín
v noci, kdy jsem byl na smrt nemocen,
obklopen září sdělil velkou zvěst,
zvěst z lůna nebes! Teď ji uslyšíš!

2480

Před boží tvářící mocným hlasem volám:
Katynku heilbronnskou jsi nezplodil,
jak tvrdíš, zplodil ji náš pán a císař!
Teď pojď a dokaž mi, že platí opak!

CÍSAŘ Fanfáru smrti nactiutřači!

Trubači, trubte!

Zazní fanfáry.

BOŽETĚH *tasí*

Rozseknu tě vejplů
na důkaz toho, že lžeš, zloduchu!
Jsi jako jedovatá houba v poli!
Rozpoltil bych tě od hlavy až k patě
i mečem z rákosu a jílcem z vosku,
ze žluté měkkotiny uhněteným!

2490

HRABĚ

z HVĚZDY *uchopí meč a odloží ho*

A já, i kdybych přilbici i čelo
měl křehké jako skořápku a sklo,
anebo tenké jako hřebítek nože,
přesto by od nich odskočil tvůj tesák
a rozletěl se bleskem do všech koutů,
jako bys máchl mečem po démantu,
protože platí, že já mluvím pravdu!
Sekni a uvidíme, kdo je v právu!
Sejme přilbu a přistoupí těsně k němu.

BOŽETĚH

ucouvne

Nasaď si přilbu!

HRABĚ

z HVĚZDY *jde za ním*

Sekni!

BOŽETĚH

Kde máš přilbu?

2500

HRABĚ

z HVĚZDY *srazí ho k zemi*

Na tebe stačí pouhý blesk mých očí!

Vykrouť mu z ruky meč, vykroť

a opře nohu o jeho hruď.

Dost! Mám ti ve svém spravedlivém hněvu

já, vítěz, mozek rozšlápnout? Ne, žij!

Hodí meč před císařský trůn.

Odpověď zná jen čas, ta stará sfinga,

ale, jak pravím, Katynčiným otcem

je naše Veličenstvo a můj císař!

LID *jeden přes druhého*

Nebesa! Zvítězil pan hrabě z Hvězdy!

CÍSAŘ *zbledne a vstane*

Jděte pryč, pánové!

ARCIBISKUP Jak?

RYTÍŘ *z císařova doprovodu*

Co se děje?

HRABĚ

OTTO Co je vám, Vaše Milosti? Můj bože,
pánové, pojďme, zřejmě ochuravěl.
Odejdou.

2510

DĚJISTĚ: TAMTÉŽ, KOMNATA NA CÍSAŘSKÉM HRADĚ

DRUHÝ VÝSTUP

CÍSAŘ *ve dveřích se otočí*

Jděte pryč! Nikdo ať nev kročí dovnitř! Smí
vstoupit jen purkrabí freiburský s rytířem
z Hvozdoва, jedině s nimi chci hovořit.
Zabouchne dveře.

— — — Nebeský cherubín našeptal hraběti
ledacos o mně a Katynce, o tom, že prý je
má dcera, a na mou čest myslím, že asi má
pravdu. Jak slyším, je děvčeti patnáct let.
Ano, a pokavad počítám patnáct let zpátky
a připočtu o devět měsíců více, pak opravdu,
tenkrát jsem pro sestru z rodiny falckrabat

pořádal klání. Když v průběhu slavnosti, 2520
přibližně v jedenáct večer, jsem po tanci
pocítil únavu, vyšel jsem z paláce, právě
když na nebi zablýskl Jupiter. Na samém
východě vyšel a zazářil. Přál jsem si v sou-
sední zahradě uprostřed zástupů poněkud
pookrát, ovšemže nepoznán. Planeta mírná
i mocná, tak zářila při jejím početí. Na její
jméno si patrně vzpomenu — Gertruda!
Spolu jsme zůstali v odlehlém zákoutí, za
svitu hasnoucích svítilen, zatímco šumění
hudby se z taneční dvorany snášelo k vonícím 2530
lípám. A o matce Katynky z Heilbronnu
slyším co? Slyším ji jmenovat Gertruda! Za-
čala plakat a dostala ode mě, člověka, kte-
rého neznala, na věčnou památku přívěsek
s obrázkem papeže Leona, visel mi na prsou.
Skrýla ho v živůtku, ano, a takový přívěsek,
pokud vím, nosí i Katynka! Bože můj, kam se
to řítí svět! Kuběna spoutala hraběte z Hvěz-
dy. Třeba pan hrabě, ten důvěrník miláčeků
nebe, už zamýšlí svůdnici opustit. V tako- 2540
vém případě učiním ze zvěsti skutečnost,
najdu si záminku, aby mi Božetěh postoupil
dceru, a oddám ji s hrabětem, nechci-li do-
pustit, aby se cherubín podruhé vypravil na
svět a kdekomu rozhlásil tajemství, které tu
svěřuji toliko stěnám své komnaty! [•]
Odejde.

TŘETÍ VÝSTUP

Vstoupí purkrabí z Freiburgu

*a Jiří z Hvozдова,
za nimi rytíř Ohnivec.*

OHNIVEC *překvapen*
Kohopak to vidím? Pana purkrabího z Frei-
burku! — Jste to vy, anebo váš duch? Jen 2550
prosím nespěchejte, zapřísahám vás — !

FREIBURK *otočí se*

Co si přeješ?

Jiří Koho hledáš?

OHNIVEC Mého politováníhodného pána! Sháním se
tu po hraběti z Hvězdy! Ach, proč jen si
tenkrát na vás vybojoval slečnu Kunhutu,
svou dnešní nevěstu! Ta žena chtěla po ku-
chařkovi, aby panně Katynce dal za úplatek
do pokrmu jedu: — ano, jedu, vzácní páno-
vé, a přitom její hrozné počínání nedovede ni-
kdo pochopit! Jak se zdá, usilovala jí o život
jen proto, že ji děvče nepozorovaně uvidělo 2560
v lázni!

FREIBURK Doopravdy nechápeš?

OHNIVEC Ne.

FREIBURK Já ti tedy povím, proč! Ta frajlinka je celá
poskládaná jako mozaika! Tři říše přírody
se na ní podílejí: zuby podědila po nějaké
holce z Mnichova a pro vlásky si poslala až
do Francie. Za zdravíčko na tvářích ať podě-
kuje pánům důlním z Uherska a za urostlou
postavu zas mistru kovářskému! Vykoval jí
košilenku z pravé švédské oceli! — 2570[*]
Už chápeš?

OHNIVEC Cože?

FREIBURK Poručení tvému pánovi!
Odejde

Jiří Moje rovněž! — Hrabě už je asi doma na svém hradě, vyříd mu, že stačí, vezme-li si klíč a překvapí ji někdy zrána v komnatce, když všechny půvaby má rozložené po štokrlátkách. A pokavad by přitom zka-meněl, ať se dá na památku svého hrdin-ného skutku vystavit hned vedle jisté chatr-če, co patří, myslím, uhlířům!

2580

Odejde.

DĚJISTĚ: HRAD HVĚZDA. KUNHUTINA JIZBA

ČTVRTÝ VÝSTUP

Rozálie je zaměstnána u slečnina stolku, Kunhuta vstoupí nenalíčená, tak jak právě vstala z lůžka. Brzy nato vejde hrabě z Hvězdy.

KUNHUTA *usadit se u stolku*
Dveře jsi zajistila?

ROZÁLIE Zamkla jsem.

KUNHUTA Říkáš jen zamkla? A co závora?
Pokaždé musíš dát i na závoru!
Rozálie jde zavřít na závoru,
vtom se proti ní objeví hrabě.

ROZÁLIE *vyděšena*
Bože, pan hrabě? Kde jste se tu vzal? —
Slečno!

KUNHUTA *ohlédne se*
Kdo přišel?

ROZÁLIE Podívejte se!

KUNHUTA Rozálie!
Rychle vstane a odejde.

PÁTÝ VÝSTUP

Hrabě z Hvězdy. Rozálie.

HRABĚ
z HVĚZDY *stojí, jako by do něho uhodilo*
Tu dámu neznám!

ROZÁLIE — Kterou?

HRABĚ
z HVĚZDY Tu písanskou věž! Právě přešla kolem! — [*]
Není to snad — ?

ROZÁLIE Kdo?

HRABĚ
z HVĚZDY Slečna Kunhuta?

ROZÁLIE To byla Sibyla, má macecha,
pan hrabě žertoval, že —
KUNHUTA *zvenčí*

Rozálie! 2590

ROZÁLIE Slečna mě volá. Ještě nevstala. —
Omluvíte mě — ?
Přistaví mu židli.

Neračte si sednout?
Vezme toaletní potřeby a odejde. [•]

ŠESTÝ VÝSTUP

HRABĚ
z HVĚZDY *zničeně*
Ne, moje duše už si nezaslouží
být nazývána tímto slovem! Bože,
na trhu světa měří špatnou mírou,
s krásou a lahodou jsem kramařil,
za potouchlost a ohyzdnost ji prodal!
Kam prchneš, ničemo, sám před sebou?
Pokud by někde ve Švábsku bil hrom,
docválal bych si ve svém hněvu za ním,
aby mi jednou ranou roztal hlavu!
Co počít a co nepočít, mé srdce?

2600

SEDMÝ VÝSTUP

*Kunhuta, oblečená s obvyklou oslnivostí.
Rozálie a stará Sibyla,
která se ztěžka odbelhá o berlich
prostředními dveřmi.*

KUNHUTA Podívejme, pan hrabě Bedřich přišel!
Co vás tak záhy ke mně přivedlo?

HRABĚ
z HVĚZDY *sleduje očima Sibylu*
Že by ty baby byly dvě?
KUNHUTA *ohlédne se*

Kdo?

HRABĚ
z HVĚZDY *vzpamatuje se*

Pardon! —

Chtěl jsem se pouze optat, jak se daří.
KUNHUTA Ke svatbě už je všechno připraveno? [•]

HRABĚ
z HVĚZDY *přistoupí k ní a zkoumavě si ji prohlíží*
Bezmála všechno, kromě jedné věci —
KUNHUTA I čas je určený?

HRABĚ
z HVĚZDY Byl — na zítřek.
KUNHUTA *po odmlce*

Však se ho ani dočkat nemohu! 2610
Ale Vy, zdá se mi, se netěšíte?

HRABĚ
z HVĚZDY *ukloní se*
Jsem, s dovolením, nejšťastnější člověk!
ROZÁLIE *truchlivě*
Je pravda, že to děvče, Katynka,
které jste ubytoval na hradě,
včera — ?

HRABĚ
z HVĚZDY Co? K čertu!

KUNHUTA *rozpačitě*
Copak je vám?

ROZÁLIE *stranou*
Hrome!

HRABĚ
z HVĚZDY *ovládne se*
— Smrt je náš úděl! — Leží v márnici.

KUNHUTA Skutečně?
ROZÁLIE Není dosud pohřbena?
KUNHUTA Alespoň v rubáši ji tedy spatřím!

OSMÝ VÝSTUP

Vstoupí sluha. Předešlí.

SLUHA Venku vás prosí o rozhovor, pane,
Božinův posel!

KUNHUTA Cože, Božinův? 2620
ROZÁLIE A odkud?

HRABĚ
z HVĚZDY Od rakve té nebožky.
Nesmím vás rušit v péči o váš půvab!
Odejde.

DEVÁTÝ VÝSTUP

*Kunhuta a Rozálie.
Odmlka*

KUNHUTA *vybuchne*
Všechno ví, marná sláva, marná pomoc,
viděl, co vidět neměl, to je konec!
ROZÁLIE Ne, neví nic!

KUNHUTA Ví všechno!
ROZÁLIE Neví nic.

Stýskáte si? Proč? Mně je do skoku!
Na téhle židli seděla má máti,

hrabě si myslí, že jste Sibyla.

Šťěstí nám přálo jako nikdy, slečno,
že byla právě u nás v komnatě,
chtěla vám v umývadle rozpustit
sníh, právě pro vás přinesený z hor.

KUNHUTA Jak si mě změřil! Nevšimla sis ho?
ROZÁLIE Co na tom, přesto nevěřil svým očím!

Jsem šťastná! Šťastná jako veverka!
Možná že trochu zapochyboval,
ale když vás pak spatřil štíhlou, statnou
a líbeznou, byl s pochybami amen.

Ať visím, nehodí-li rukavici
každému, kdo by se vám zdráhal přiznat
majestát královny všech švarných žen!

Nebudte smutná, pojdte, ustrojte se,
zítřejší paprsky už pozdraví
Kunhutu jako paní s erbem z Hvězdy!

KUNHUTA Kéž by mě spíše pohltila země!
Odejdou.

DĚJIŠTĚ: JESKYNĚ S VÝHLEDEM DO KRAJINY

DESÁTÝ VÝSTUP

Katynka v přestrojení sedí na balvanu a tesklivě si opírá hlavu o stěnu sluje. Vstoupí hrabě Otto ze Skály, Václav z Nocovan, Jan z Medvědic, všichni v okázalém šatě císařských radů. Za nimi vejde Božina, potom dvořanstvo a naposled císař s Božetěhem: oba jsou zahalení do plášťů a zůstanou stát v pozadí.

HRABĚ

OTTO drží pergamenový svitek

Ctná panno z Heilbronn, proč trávíš čas
v jeskyni jako krahujice? Proč?

KATYNKA *vstane*

Kdo jste? Můj bože!

2630

2640

BOŽINA Nevylekejte ji! —

Vražedný záměr její nepřítelky
přiměl nás oba uchýlit se do hor.

2650

HRABĚ

OTTO Kde je tvůj velitel, pan říšský hrabě?

KATYNKA Já nevím.

BOŽINA Bude tady za okamžik.

HRABĚ

OTTO *podá jí pergamen*

Převezmi tento svitek, patří tobě,
psal ho sám nejmilostivější císař!

Přečti si ho a pak mě následuj,
sluj není místo hodné tvého stavu,
hrad wormský už je připraven tě přijmout!

CÍSAŘ *v pozadí*

Lahodný pohled!

BOŽETĚH Učiněný anděl!

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

Vstoupí hrabě z Hvězdy. Předešlí.

HRABĚ

z HVĚZDY *zarazí se*

Sbor říšských radů z Wormsu v plném
lesku!

HRABĚ

OTTO Budte zdrav, pane hrabě!

HRABĚ

z HVĚZDY — Co mi chcete? 2660

HRABĚ

OTTO Císař nás poslal s listem této panně,
optejte se jí, objasní vám další!

HRABĚ

z HVĚZDY Utiš se, srdce!

ke Katynce

Copak to máš, dítě?

KATYNKA Můj pane, nevím. —

BOŽINA Jen mu akta ukaž!

HRABĚ

Z HVĚZDY *čte*
 „Vězte, že nebe káže mému srdci
 naplnit slovo vyvolencovo!
 Katynka není více zbrojřova,
 Božetěh mi ji pravomocně svěřil,
 a proto bude napříště mou dcerou,
 nazývejte ji Kateřina Švábská!“ 2670
Listuje v dalších písemnostech
 A tady: „Vyhlašte...“ a dál: „Hrad Šva-
 bach“ —

krátká odmlka
 Teď bych měl před ní, milostiplnou,
 do prachu padnout, nohy objemout
 a omývat je slzami svých díků.

KATYNKA *posadí se*
 Božino, pomoc, necítím se dobře!

HRABĚ

Z HVĚZDY *k radům*
 A kde je císař? A kde Božetěh?
 císař *poté co oba odhodí pláště*
 Tady jsme!

KATYNKA *vstane* Bože na nebesích, otče!
 Běží k němu, Božetěh se s ní vítá.

BOŽINA *pro sebe*
 Opravdu císař! Přímou před námi!

HRABĚ

Z HVĚZDY Pověz mi — božský! Jak tě jinak nazvat? —
 Četl jsem dobře?

císař Přisámbohu, ano! 2680
 Když se s ní přátelí sám cherubín,
 může být klidně jejím otcem císař!
 Katynka je teď první před světem,
 jako už dlouho byla před nebesy.
 Žádat mě o ni smí jen řádný muž!

HRABĚ

Z HVĚZDY *poklekne*
 Na kolenou tě prosím: dej mi ji!

císař Můj hrabě, co vás nemá?

HRABĚ

Z HVĚZDY Řekni ano!
 Cožpak by měl tvůj počín jinak smysl?
 císař Tak? — Budiž, na smrt už jít nemusíš,
 mám ovšem jinou podmínku.

HRABĚ

Z HVĚZDY Jen pověz! 2690

císař *se vší vážností*
 Jejího otce přijmeš na svůj hrad!

HRABĚ

Z HVĚZDY Žertuješ?
 císař Ty se zdráháš?

HRABĚ

Z HVĚZDY Ovšemže ne!
 Do náručí i do srdce ho přijmu!
 císař *k Božetěhovi*
 Slyšel jsi, starče?
 BOŽETĚH *vede Katynku k němu*
 Ať je tedy jeho!
 Co pámbůh spojil, člověk nerozdvojí,
 pravdaže?

HRABĚ

Z HVĚZDY *povstane a uchopí Katynčinu ruku*
 Děkuji ti za své štěstí! —
 Dovol mi, otče, dovol mi i ty
 políbit její božská, sladká ústa!
 I deset životů vám s radostí
 za jednu svatební noc obětuji! 2700

císař Ty počty už jí objasní on sám,
 my pojďme!
 Odejdou.

DVANÁCTÝ VÝSTUP

*Hrabě z Hvězdy a Katynka.*HRABĚ
z HVĚZDY*vezme ji za ruku a posadí se*A ty pojď sem, prosím, ke mně,
Katynko, musím se ti se vším svěřit!

KATYNKA

Můj vzácný pane, mluvte! Co mi chcete — ?

HRABĚ
z HVĚZDYNejprve ti chci povědět, mé dítě,
že tě mám do poslední kapky krve
na věky věků nevýslovně rád!
Když za poledne jelen rozrývá
paroží půdu, vyčerpaný žárem,
nezatouží tak horoucně a snažně
vrhnout se do bystriny ze skaliska
jako já ve chvíli, kdy už jsi moje,
má milá, toužím po tvé mladé kráse!

2710

KATYNKA

začervená se

Mlč, jezuskote, já ti nerozumím!

HRABĚ
z HVĚZDYPromiň mi všechny moje urážky,
působil jsem ti často velkou bolest,
mé srdce bylo zlé a nelaskavé,
od sebe jsem tě odháněl a trýznil,
když na to vzpomenu, a zároveň
stojíš tu plná dobroty a lásky,
přemáhá mě, jak vidíš, Katynko,
takový žal, že neudržím slzy.
Pláče.

2720

KATYNKA

*úzkostlivě*Co se ti stalo, bože, proč se trápíš,
nevím, že bys mi něco provedl!HRABĚ
z HVĚZDYDěvče, až zítra vyjde jasné slunce,
ovinu hedvábem a zlatem nohy,
které sis kdysi drásala v mých stopách,a baldachýn ti prostřu nad hlavou,
poledním žárem tehdá sužovanou.
Nejkrásnější kůň z Arábie, panno,
na zlatém postroji tě ponese,
pokud mě válečný roh zavolá,
a v místech, kde si čížek stavěl hnízdo,
kde švitořil a zpíval pod šeříky,
vybuduji ti krásný letohrádek
a v jeho komnatách mě, Katynko,
uvítáš, vrátím-li se z boje živ.

2730

KATYNKA

Můj Bedřichu, můj znejmilejší, pověz,
co si mám o tvém vyprávění myslet?
Opravdu chceš? — Co pravíš?
*Sehne se, aby mu políbila ruku.*HRABĚ
z HVĚZDY*ji stáhne zpět*

Nic, mé dítě! 2740

Políbí ji na čelo.

KATYNKA

Nic?

HRABĚ
z HVĚZDYNe, nic. Myslel jsem, že už je zítra,
promiň mi — Ale co jsem to chtěl říci? —
Ano, vím! Prokážeš mi jednu službu?
Otře si slzy.

KATYNKA

*nesměle*A jakou službu, pane? Co si přeješ?
*Odmilka*HRABĚ
z HVĚZDYTak tedy, jak víš, zítra bude svatba,
hody, kvas, všechno už je přichystáno
a za poledne půjde velký průvod
v čele s mou vyvolenou k oltáři.
Napadlo mi, že budeš při slavnosti,
má milá, představovat bohyni.
Vyměň si z lásky k svému pánovi
zítra své šaty za nádherné roucho,
zvláště vyrobené k tomu účelu.

2750

Má matka už ti všechno připravila.
— Učiníš mi to k vůli?

KATYNKA *schovává si tvář do fěrtůšku*

Dobrá, ano!

HRABĚ
z Hvězdy

Budeš i nádherná, i přirozená
jako tvá podoba i povaha.
Dostaneš smaragdy a perly, slyšíš,
chci tě mít na svém hradě krásnější
než všechny ostatní, než Kunhutu!
— Ale proč pláčeš?

2760

KATYNKA

Nevím, vzácný pane,
padlo mi smítko do oka.

HRABĚ
z Hvězdy

Kam? Ukaž!

Slíbá jí z očí slzy.

Tak pojď, však se už brzo rozjasní!
Odvádí ji.

DĚJSTĚ: HRADNÍ NÁDVOŘÍ, V POPŘEDÍ
NAPRAVO BOHATĚ ZDOBENÁ HLAVNÍ
BRÁNA, VLEVO PONĚKUD VZADU
HRADNÍ PALÁC S PODEZDĚNÝM
PROSTRANSVÍM. V POZADÍ KOSTEL.

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

Hudba do pochodu. Vejde průvod v čele s heroldem, za ním strážce. Čtyři mouřeníní nesou baldachýn. Uprostřed nádvoří stojí císař, hrabě z Hvězdy, Božetěh, hrabě Otto ze Skály, Rýnský hrabě z Kamene, purkrabí z Freiburgu, spolu s ostatní družinou císařovou, a chystají se přijmout baldachýn. V bráně čeká Kunhuta z Klániště, oděná do svatebního úboru, se svými tetami a strýci, všichni jsou připraveni připojit se k průvodu. V pozadí zástupy lidu, mezi nimi Ohnivec, Božina, Rozálie a další.

HRABĚ
z Hvězdy

Komorníci s baldachýnem, stát! — A ty, můj herolde, už konej, co ti přísluší!

HEROLD

čte

„Tímto budiž dáno na vědomí všem, že říšský hrabě Bedřich, rodem z Hvězdy, si dnes bere slavně za manželku Kateřinu, Švábskou princeznu a dceru nejvznešenějšího císaře a pána našeho. Kéž nebe urozeným svatebčanům požehná a počastuje jejich vzácné hlavy nadpozemským deštěm svého štěstí z rohu hojnosti!“

2770

KUNHUTA

k Rozálii

Zbláznil se ten člověk, Rozálie?

ROZÁLIE

Přísámbohu, pokavad ne, tak si zřejmě chtějí dělat blázny z nás! —

PURKRABÍ
FREIBURSKÝ
RYTÍŘ

Kde je nevěsta?

z KLÁNIŠTĚ

Tady, vážení a drazí pánové!

PURKRABÍ

FREIBURSKÝ

Kde?

2780

RYTÍŘ

z KLÁNIŠTĚ

V bráně stojí naše milá slečna nevěstinka!

PURKRABÍ

FREIBURSKÝ

Ale já se sháním po nevěstě, se kterou se sezdává pan hrabě z Hvězdy! — Vzácní pánové, dál jedněte dle svého pověření, pojďte za mnou, společně ji přivedeme!
Purkrabí freiburský, Jiří z Hvozдова a Rýnský hrabě z Kamene vystoupí na vyvýšené prostranství a odtud do hradu.

PÁNOVÉ
z KLÁNIŠTĚ

Smrt a peklo! K čertu, co má jejich počínání znamenat?

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP

Vyjde Katynka v císařském svatebním rouchu, doprovázena hraběnkou Helenou a slečnou Eleonorou. Tři pážata nesou její vlečku. Za nimi purkrabí freiburský a ostatní. Všichni scházejí z podezděného prostranství.

HRABĚ

OTTO Sláva tobě, panno!

RYTÍŘ

OHNIVEC Sláva tobě, Katynko! Buď sláva Kateřině
A BOŽINA z Heilbronnu, buď sláva dceři císařově,
Švábské princezně!

2790

LID Sláva! Sláva! Sláva!

PAN

z PÁNOVIC

A PAN

ZE STRÁŽE *kteří zůstali stát na svých místech*
To je tedy nevěsta?

FREIBURK Ano!

KATYNKA Jakže, milostiví pánové? A komu dám svou
ruku?

CÍSAŘ Tomu, kterého ti vyvolil sám cherubín! Jak
pravím, chceš-li, vyměň si s ním prstýnek!

BOŽETĚH Chceš dát ruku panu hraběti?

HRABĚ

z HVĚZDY *obejme ji*
Vezmeš si mě, Katynko, má nevěsto?

KATYNKA Ochraňuj mě bůh a všichni svatí!

2800

Klesne. Hraběnka ji zadrží.

CÍSAŘ Už je tedy vaše, pane hrabě, smíte si ji od-
vést k oltáři!

Hlahol zvonů.

KUNHUTA Pomsta, mor a smrt! Tu strašnou pohanu mi
zaplatíš!

Odejde se svým doprovodem.

HRABĚ

z HVĚZDY

Máš na rukou jed!

Hudba hraje do pochodu. Císař spolu s Katynkou a hrabětem z Hvězdy vejdou pod baldachýn, za nimi se shromáždí dámy a rytíři. Průvod uzavírají strážci. Všichni odcházejí.

KONEC

*Ilustrace Daniela Chodowieckého
k rytířské povídce Černá věž. →*